

T. C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM KAVRAMINA
İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI

YAZAR
CANSEL USTA

DANIŞMAN
DOÇ. DR. SÜLEYMAN ERKAM SULAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORDU 2021

ETİK BEYANI

Enstitü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmada; bütün bilgi ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, bu çalışmanın herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir bilimsel çalışma olarak sunmadığımı beyan ederim.

Cansel USTA

ONAY SAYFASI

Cansel Usta tarafından hazırlanan “*Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Metaforik Algıları*” başlıklı bu çalışma, **22.08.2022** tarihinde yapılan sınav sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından **YÜKSEK LİSANS tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan	Doç. Dr. Yasemin KUŞDEMİR Kırıkkale Üniversitesi / Eğitim Fakültesi	İmza
Üye	Doç. Dr. Seher ÇETİNKAYA Ordu Üniversitesi / Eğitim Fakültesi	İmza
Üye	Doç. Dr. Süleyman Erkam Sulak Ordu Üniversitesi /Eğitim Fakültesi	İmza

TEŞEKKÜR

Başta sayın danıŐmanım Doç. Dr. Sũleyman Erkam Sulak olmak üzere yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve deneyimleri ile yol gosteren Prof. Dr. Gũkhan Őzsoy, Dr. Őđr. Őyesi Hayriye Gũl Kuruyer ve Dr. Őđr. Őyesi Emel Bayrak Özmutlu hocalarıma teŐekkũr ediyorum.

Maddi ve manevi desteklerini eksik etmeyen sevgili babam İbrahim Usta'ya, annem Őmran Usta'ya, motivasyon kaynağım kardeŐim Asya Usta'ya teŐekkũrũ borç bilirim.

ÖZET.....	II
I	
ABSTRACT.....	IV
TABLolar.....	V
1.GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Durumu.....	1
1.2 Problem Cümlesi.....	3
1.3 Araştırmanın Amacı.....	3
1.4 Araştırmanın Önemi.....	4
1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.6 Araştırmanın Sayıtları.....	5
1.7 Tanımlar.....	5
2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	6
2.1 Uzaktan Eğitim Kavramı.....	6
2.2. Uzaktan Eğitim Tarihi.....	8
2.3. Uzaktan Eğitimin Amaçları.....	13
2.4. Uzaktan Eğitimin Ortaya Çıkma Nedenleri.....	14
2.5. Uzaktan Eğitimin Temel Özellikleri.....	15
2.5.1. Uzaktan Eğitimin Avantajları.....	17
2.5.2. Uzaktan Eğitimin Dezavantajları.....	21
2.6. Uzaktan Eğitim Sürecini Etkileyen Faktörler.....	23
2.7. İlkokul Eğitimi ve Sınıf Öğretmeni.....	25
2.8 Metafor Kavramı.....	26
2.8.1. Metafor Türleri.....	26
2.8.2. Metaforun İşlevleri.....	28
2.9. İlgili Araştırmalar.....	31
2.9.1 Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerin İncelendiği Çalışmalar.....	31
2.9.2 Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Metaforik Algı Çalışmaları.....	33
3.YÖNTEM.....	39
3.1. Araştırma Deseni.....	39
3.2. Çalışma Grubu.....	39
3.3. Veri Toplama Araçları.....	40
3.4. Veri Toplama Süreci.....	40

3.5. Geçerlik ve Güvenirlik	41
3.6. Verilerin Analizi	41
4.BULGULAR	43
4.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular	43
4.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular	46
5.SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER	52
5.1. Sonuç ve Tartışma	52
5.2. Öneriler	59
KAYNAKÇA	61
EKLER.....	80
ÖZGEÇMİŞ	85

ÖZET

TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ SINIF ÖĞRETMENLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI

CANSEL USTA

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim kavramına yönelik algılarının metaforik açıdan incelenmesidir. Araştırma nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Araştırma 2021-2022 eğitim öğretim yılında Giresun ilinde görev yapan 30 sınıf öğretmeni ile yürütülmüştür. Veriler yapılandırılmış anket formu yoluyla toplanmıştır. Açık uçlu anket sorusu “Uzaktan eğitim gibidir; çünkü” şeklindedir. Toplanan veriler nitel veri analizi yöntemlerinden olan içerik analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sonucunda bulgular 4 kategoride (etkileşim, yarar sağlama, kullanışlılık, geçici kullanım) toplanmıştır. Etkileşim kategorisinde 9 farklı metafor (ayna, televizyon, radyo, tabela, kitap, robot, duman, spor araba, soğumuş yemek) oluşturulmuştur. Yarar sağlama kategorisinde 7 farklı metafor (güneş, alışveriş, otobüs bileti, vitamin, can yeleği, koltuk değneği, ambulans, ilaç) oluşturulmuştur. Kullanışlılık kategorisinde 7 farklı metafor (uzay, okyanus, labirent, elmas, ağaç, köprü, internet bankacılığı) oluşturulmuştur. Geçicilik kategorisinde 5 farklı metafor (rüya, rüzgâr, pencere, mum) oluşturulmuştur. Elde sonuçlara göre en fazla etkileşim kategorisinde metafor üretildiği görülmektedir. En az metafor üretilen kategori geçicilik kategorisidir. Bu doğrultuda katılımcıların uzaktan eğitim kavramına etkileşim algısıyla yaklaştıkları söylenebilir. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim kavramına ilişkin genelde olumlu metaforlar ürettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmeni, Uzaktan Eğitim, Metafor, Metaforik Algı

ABSTRACT
PRIMARY EDUCATION DEPARTMENT PRIMARY SCHOOL TEACHING
DEPARTMENT
METAPHORICAL PERCEPTIONS OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS
ABOUT THE CONCEPT OF DISTANCE EDUCATION
CANSEL USTA

The aim of this research is to examine the perceptions of primary school teachers towards the concept of distance education from a metaphorical point of view. Phenomenology (phenomenology) design, one of the qualitative research designs, was used in the research. The research was conducted with 30 primary school teachers working in Giresun province in the 2021-2022 academic year. The data were collected through a semi-structured questionnaire. The open-ended questionnaire question is “Distance education is like because”. The collected data were analyzed using the content analysis method, which is one of the qualitative data analysis methods. As a result of the analysis, the findings were collected in 4 categories (interaction, benefit, usefulness, temporary use). 9 Different metaphors (mirror, television, radio, sign, book, robot, smoke, sports car, chilled food) have been created in the interaction category. 7 Different metaphors (sun, shopping, bus ticket, vitamin, life jacket, crutches, ambulance, medicine) have been created in the category of providing benefits. 7 Different metaphors (space, ocean, labyrinth, diamond, tree, bridge, internet banking) have been created in the usefulness category. In the category of impermanence, 5 different metaphors (dream, wind, window, candle) were created. According to the results obtained, it is seen that metaphors are produced in the interaction category the most. The category that produces the fewest metaphors is the category of impermanence. In this direction, it can be said that the participants approach the concept of distance education with the perception of interaction. It has been concluded that classroom teachers produce positive metaphors about the concept of distance education.

Keywords: Primary School Teachers, Distance Education, Metaphor, Metaphorical Perception

TABLULAR

Tablo 1. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforlar.....	44
Tablo 2. Sınıf Öğretmenlerinin “Etkileşim” Kategorisine İlişkin Ürettikleri Metaforların Frekans Dağılımları.....	45
Tablo 3. Sınıf Öğretmenlerinin “Yarar Sağlama” Kategorisine İlişkin Ürettikleri Metaforların Frekans Dağılımları	46
Tablo 4. Sınıf Öğretmenlerinin “Kullanışlılık” Kategorisine İlişkin Ürettikleri Metaforların Frekans Dağılımları	46
Tablo 5. Sınıf Öğretmenlerinin “Geçicilik” Kategorisine İlişkin Ürettikleri Metaforların Frekans Dağılımları	47
Tablo 6. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforların Benzerlik Sebepleri	48

EKLER

Ek 1. Etik Kurul İzni	82
Ek 2. Araştırma İzni	85
Ek 3. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	87

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, çalışmanın amacı, önemi, sayıltıları, sınırlılıkları ve kullanılan kavramların tanımları yer almaktadır.

1.6. Problem Durumu

Dünya Sağlık Örgütü'nün, Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü (OIE) ve Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) ile iş birliği içinde Covid-19 olarak adlandırdığı hastalık (WHO, 2020) 11 Mart 2020 tarihinde "Pandemi" olarak ilan edilmiştir. Hastalık, hasta bireylerin öksürme, hapşırma yoluyla ortaya saçıkları damlacıklar yoluyla bulaşmaktadır (T.S. Bakanlığı, 2020). Bu sebeple hastalığın yayılmasını yavaşlatmak için karantina süreçleri, kişisel izolasyonlar ve sosyal mesafenin korunması gibi önlemler alınmıştır (Karaca ve Kelam, 2020). Salgın ve önleme çalışmaları ekonomi, eğitim ve sosyal yaşam alanlarını doğrudan etkilemiştir. Türkiye'de ise 18 milyon civarında öğrencisi ve 950 bin civarı öğretmeni ile pandemiden etkilenen en büyük kamusal alan eğitim alanı olmuştur (Bakioğlu ve Çevik, 2020).

Covid-19 süreci yaygın şekilde okulların kapanmasına sebep olduğu için ülkeler kesintisiz öğretime devam etmek amacıyla tedbirler almış ve çözüm arayışına girmişlerdir. Zaman ve mekân kavramını ortadan kaldıran ve çeşitli etkileşim düzeyleri sunan uzaktan eğitim, çözüm sürecinde tek çare haline gelmiştir (Yamamoto ve Altun, 2020). Tüm dünyada ülkeler mevcut teknolojiyi hızlı bir biçimde kullanma, altyapı sağlama ve alternatif öğrenme programları hazırlamayı misyon edinmişlerdir (Sezgin ve Fırat, 2020). Uygulanan uzaktan eğitim şekilleri ülkeler arasında değişkenlik göstermiş, genellikle internete bağlı çevrim içi platformlar, televizyon ve diğer medya kaynakları tercih edilmiştir (Can, 2020). Türkiye'de 16 Mart 2020 itibariyle bulaşıcılığın önlenmesine yönelik yüz yüze eğitime ara verme kararı alınmıştır. Karar ile üç yöntem belirlermiş, ilk yöntem uzaktan eğitime herkesin ulaşabilmesi için her kademeye yönelik canlı dersler ve konu paylaşımları için Eğitim Bilişim Ağı (EBA) televizyonların kurulması, ikinci yöntem ise EBA platformu üzerinden ders öğretmenleri aracılığıyla konu ve sınav paylaşımlarının yapılması, üçüncüsü ise öğretmenlerin kendi imkanlarıyla farklı platformlar (zoom, whatsapp, loogle meet vb.) kullanarak derslerin işlenmesidir (Doğan ve Koçak, 2020).

İlk aşamada başvurulabilecek en ideal alternatif olan uzaktan eğitim, sınıf kademelerine göre çeşitli dezavantajlar göstermiştir. Ana sınıfı ve ilkokul öğrencilerinin öğrenme ortamları ve gelişim özellikleri dikkate alındığında gerekli becerilerin kazandırılması için öğrenme ortamları daha dikkatli ve farklı düzenlenmelidir (Alper, 2020). Taşkın ve Aksoy (2021), yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin uzaktan eğitimin her kademedeki uygulanamayacağı görüşünde oldukları sonucuna ulaşmışlardır. 20 öğretmenle yapılan çalışmada uzaktan eğitimde sınıf öğretmenlerinin ve bazı branşlarda görev yapan öğretmenlerin zorlandıkları durumlar değerlendirilmiş ve ulaşılan veriler iletişim problemleri, veli sorunları, öğrencilerin öğrenmesi ile ilgili sorunlar olarak kategorize edilmiştir (Çakın ve Akyavuz, 2020). Uzaktan eğitimin olumsuz yönleriyle ilgili 23 sınıf öğretmenin görüşlerinin alındığı çalışmada ise veliler, rahatlık, sınıf yönetimi vb. 74 adet olumsuz durum tespitinde bulunmuştur (Fidan, 2020).

Yirmi birinci yy.'da dünyada bilim ve teknolojiye bağlı değişim ve gelişimin etkisiyle günümüz toplumlarının temel beklentisi çağın gereklerine uygun, ulusal ve uluslararası alanda ülkesini temsil edebilen bireyler yetiştirilmesi olduğu için sınıf öğretmenlerinin de bu niteliklere sahip olması gerekmektedir (Dilber ve Akhan, 2019). Gelişen dijital çağ, sınıf öğretmenleri için yeni roller oluşturarak hitap ettikleri kitleye uygun pedagojik bilginin yanı sıra çağın gereklerine uyabilecek düzeyde teknolojik yeterliliğe sahip olmalarını beklemektedir (Yaman; Demirtaş ve Aydemir, 2013). Covid-19 pandemi süreci ile zorunluluktan doğmuş olan uzaktan eğitim öğretmenlerden teknolojik araçların yardımıyla uzaktan erişimle öğretim faaliyetlerin yüz yüze eğitime benzetme becerisi gerektirmiş ve sınıf öğretmenler bu sürece hazırlıksız yakalanmışlardır (Sezgin, 2021).

Akyavuz ve Çakın (2020), okul yöneticileri ile yaptıkları çalışmada uzaktan eğitim sistemi içindeki sorunların iletişim eksikliği, teknolojik aletlere ulaşım, öğretmenlerin ilgisizliği ve planlama yetersizliği olarak tespit etmişlerdir. Bahçeşehir Üniversitesi tarafından oluşturulan raporda öğretmenlerin büyük bir bölümünün daha önce uzaktan eğitim deneyimi yaşamadığı ve Uzaktan Eğitim Modeli'ne dair görüşlerinin henüz netleşmediği belirtilmiştir (BAU, 2020). Öğretmen Akademisi Vakfı tarafından yürütülen bir diğer çalışmada öğretmen ve öğrenci bağının uzaktan eğitimle birlikte zayıfladığı ve iletişim kurmanın zorlaştığı

ortak bir çıktı iken, süreç içinde öğretmenlerin edindikleri deneyimlerin farklılaştığı ortaya konmuştur (ÖRAV, 2020).

Yapılan çalışmalar dikkate alındığında aynı süreci yaşayan öğretmenlerin farklı deneyimler edindiği görülmektedir. Uzaktan eğitim kavramının öğretmenler tarafından nasıl saptandığını ortaya çıkarmak içinde bulunulan süreci iyileştirmeye yardımcı olacaktır.

Metaforların işlevi “anlama” olduğu için eğitim-öğretim uygulamalarında önemli bir araç olarak kullanılır (Yavaş, 2019, s.52). Öğretmenlerin rolleri ve sorumlulukları hakkında derin bir anlayış sunar (Çelikten, 2005). Öğretme ve öğrenme kavramlarına, felsefi eğilimlere ve öğretim uygulamalarına ilişkin bilişsel araçlar olarak kullanılır (Saban, 2004). Metafor, zor kavramların açıklanmasında insanların edindiği tecrübelerin yansımalarını barındırdığı için bu çalışmaya uygun görülmüştür.

Metaforların araştırmalarda kullanılmasının önemli sebeplerinden biri, bireylerin bilgi ve yaşam deneyimlerini, oluşturdukları metaforlarla birbirleri arasında güçlü ilişkiler kurabilmesidir. Bir diğer yandan ise bireylerin kullandıkları metaforların ortaya çıkarılması bireylerin kendi iç dünyalarına ilişkin geri bildirimde bulunması yani olgulara spesifik bir bakış açısı sağlaması ile önem arz etmektedir. Yapılan ve işlenen konularla ilgili ileri adım atılmasını engelleyen gözle görülmeyen unsurların haritalarının yaratılmasına yardım ederler.

1.7. Problem Cümlesi

“Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim kavramına yönelik algıları nelerdir?” sorusu bu araştırmanın temel problem cümlesidir.

1.8. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforik algıları incelemektir. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır:

- Sınıf öğretmenlerinin “uzaktan eğitim” kavramını hangi metaforlarla açıklamaktadır?

- Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar benzetme sebebi bakımından nasıl sınıflandırılmaktadır?

1.9. Araştırmanın Önemi

Uzaktan eğitim uygulamalarının hayata geçirilmesi ile öğretmenler eğitim ve öğretimi gerçekleştirmek veya öğrencilerine destek olmak için belki de daha önce hiç kullanmadıkları uzaktan eğitim araçlarıyla karşı karşıya kalmışlardır (Gençoğlu ve Çiftçi; 2020, s.1667). Dolayısıyla Milli Eğitim Bakanlığı ve öğretmenler tarafından ilk kez bu kadar büyük bir öğrenci kitlesiyle uzun bir zaman diliminde uzaktan eğitim faaliyetleri yürütülmüştür. Uzaktan eğitim sürecinin en önemli unsurlarından biri şüphesiz dersi yürüten öğretmenlerdir. Çünkü öğretmenler dersin planlanması, ders süresinin etkin kullanımı, sınıf yönetiminin sağlanması, ders zamanlarının ayarlanması, sistemin etkili kullanılabilmesi gibi birçok sorumluluk üstlenmektedirler (Acar ve Peker, 2022). İlkokul öğrencilerinin öğrenme ortamları ve gelişim özellikleri bakımından gerekli becerilerin kazandırılması için öğrenme ortamları daha dikkatli ve farklı düzenlenmelidir (Alper, 2020). Temel eğitimi veren sınıf öğretmenleri için uzaktan eğitimi planlama ve yürütme teknolojik bilgi ve hassasiyet gerektirmektedir.

Uzaktan eğitimden dolayı etkin teknoloji kullanımı ve seçimi uzaktan eğitimin her aşamasında yer aldığından oldukça önemlidir. Bununla birlikte öğretmenlerin değişen durumlar karşısında daha dijital ders işleme sürecine girdikleri ve bu süreçte ders içeriklerini dijital bir şekle dönüştürerek yeni roller üstlendikleri belirlenmiştir (Elçi ve Vural, 2017).

Covid-19 salgını boyunca, 2019 yılı ve sonrasında yazılmış, başlığında “Uzaktan Eğitim” ifadeleri bulunup, araştırmanın örneklem grubunu ilköğretimden yükseköğretime kadarki öğrenci, öğretmen ve akademisyenlerin oluşturduğu yüksek lisans tezlerinin sadece üç tanesi uzaktan eğitim kavramına ilişkin algıları konu almaktadır (<http://tez.yok.gov.tr>). Oysaki sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim kavramını nasıl algıladığı gerekli çalışmalar ile ortaya çıkarılmalı ve uzaktan eğitim uygulamalarını geliştirecek yeni araştırmalara temel alınmalıdır. Uzaktan eğitim kavramına ilişkin geliştirilen algının literatüre kazandırılması ve birçok açıdan sürecin daha iyi anlaşılması ve gelecekteki çalışmalara veri ve bulgu sağlaması açısından önem taşımaktadır (Baran ve Sadık, 2021).

1.10. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma 2020-2021 öğretim yılında Giresun ilinde görev yapan sınıf öğretmenleri ile sınırlıdır. Çalışma yarı yapılandırılmış anket formuna verilen cevaplar ile sınırlı tutulmuştur.

1.11. Araştırmanın Sayıtları

Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin samimi ve güvenilirlikle cevap verdiği varsayılmıştır.

1.7 Tanımlar

1.7.1. Uzaktan Eğitim: Farklı ortamlarda bulunan öğrenci ve öğretmenlerin, öğrenme ve öğretme faaliyetlerini, çevrimiçi ortamlarda iletişim teknolojileri ile gerçekleştirdikleri eğitim şekli (İşman, 2008).

1.7.2. Metafor: Bireyin yüksek düzeyde soyut, karmaşık ve kuramsal bir olguyu, anlamada ve açıklamada kullanılabilecek zihinsel araç (Saban vd., 2006).

1.7.3. Metaforik Algı: Bireylerin günlük hayatlarında kullandıkları bazı benzetme unsurları ile açıklayamadıkları bazı durumları açıklamaları ve böylece zihinlerindeki durumun ortaya çıkması (Tami-mi, 2005 (2)).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.6. Uzaktan Eğitim Kavramı

Tüm ülkeler için eğitim çalışmalarının son derece önemli bir konu olduğu bilinmektedir. Çünkü eğitim, bireysel ve zihinsel gelişimde temel çıkış noktası olarak kabul edilmektedir. Kitle iletişim araçlarında yaşanan hızlı gelişimin de eğitim üzerinde pozitif bir etki oluşturduğu görülmektedir. Uydu, internet, televizyon, bilgisayar ve radyo gibi teknolojiler ile eğitim kapsamının temelden değişikliğe uğradığı belirtilmektedir. Eğitimde internet teknolojisinin kullanılması ile birlikte “uzaktan eğitim” şeklinde ifade edilen detaylı bir öğretim modelinin geliştiği görülmektedir (Kırık, 2014, s.73; Banica vd., 2017, s.53).

Çağdaş bir toplumun gereği olarak var olan değişim ihtiyacı ile eğitim modelinden bir şekilde sıyrılıp veya bu modele hiç girmeden, kişilerin uzaktan eğitim metodunu deneyimlemesinin sağlandığı belirtilmektedir. Küreselleşme, ekonomi ve politikada olduğu gibi eğitimde de seçenekler geliştirmektedir. Gelişen seçenekler arasında en çok cezbedici olanının da uzaktan eğitim olduğu düşünülmektedir (Toker-Gökçe, 2008). Literatürde yer alan çalışmalar ve alanda gerçekleştirilen uygulamalar incelendiğinde uzaktan eğitim hususunda kaydedilen ilerlemelerin artan bir hızla devam edeceği görülmektedir. İnternetin yaygınlaşması ve online eğitim faaliyetlerinin önemli bir hal almasının bu fikri desteklediği belirtilmektedir (Aydın, 2002).

Uzaktan eğitim uygulamalarının geleneksel eğitim ve öğretim modelinden farklı özelliklere sahip olduğu bilinmektedir. Literatürde yer alan çalışmalarda da uzaktan eğitim ve geleneksel eğitim modeli arasındaki farklılıkların sıklıkla incelendiği görülmektedir (Krishnan vd., 2021, s.7470; Hannay ve Newvine, 2006, s.1). Bunun yanında uzaktan eğitimde öğrenci ve öğretmenin farklı ortamlarda olduğu ve eğitim faaliyetlerinin teknolojik ders materyalleri ile yapıldığı eğitim modeli olduğu bilinmektedir. Bu açıdan uzaktan eğitim modelinin geleneksel öğretim yöntemlerinden farklı bir yapıda olduğu görülmektedir. Uzaktan eğitim faaliyetleriyle geleneksel öğretim yöntemleri arasındaki en belirgin farklılığın kişinin okula gitmeden, iş ve özel hayatını terk etmeden eğitim alması olduğu belirtilmektedir. Geleneksel eğitimde olduğu gibi uzaktan eğitimde de ilköğretim,

ortaöğretim ve yükseköğretim faaliyetlerinin yürütüldüğü görülmektedir. Ayrıca uzaktan eğitim ile mesleki gelişim kurslarının da gerçekleştirildiği belirtilmektedir (Aslantaş, 2014). Toker-Gökçe (2008) tarafından uzaktan eğitim “zaman ve mekândan bağımsız, bilişim teknolojilerinden yararlanarak yapılan etkileşimli ve ekonomik eğitim modeli” olarak tanımlanmaktadır. Çağımızın gerektirdiği üzere yenilenme ihtiyacı, eğitim yapısından bir şekilde ayrılan veya bu sisteme hiç girmemiş olan insanların uzaktan eğitim yöntemini denemeye yönlendirdiği belirtilmektedir. Küreselleşme ile birlikte siyaset ve ekonomi de olduğu gibi eğitimde de seçeneklerin arttığı görülmektedir. Uzaktan eğitiminde söz konusu bu artan seçeneklerden en ilgi çekici olanı olduğu belirtilmektedir.

Odabaş (2003) ise uzaktan eğitimi “öğrenci ve ders veren öğretim elemanlarının farklı yerlerde olmalarına karşılık, aynı anda etkileşim içine girdikleri eğitim modeli” olarak açıklamaktadır. Sarıabdulloğlu ve Ersoy’a (2008,) göre uzaktan eğitim; uzaktan eğitim kanalları ve eğitim teknolojisi ile eğitici ve öğrenenlerin fiziksel olarak birbirinden ayrı olduğu bir ortamda gerçekleşen, öğretmenlerin öğretim materyallerini hazırladığı, ders planlarını yaptığı ve ders materyallerini ülkenin her bir tarafına ulaştırdığı, çok yönlü iletişim olanaklarını içinde barındıran eğitim modelidir. Ataş’a (2017) göre uzaktan eğitim; iletişim teknolojilerinin sunduğu imkanlardan yararlanarak yürütülen, mekan ve zaman açısından esneklik tanıyan, sınırlamaları ve ön koşulları ortadan kaldırmayı amaçlayan, öğrencilerin kendi kendisine öğrenmesini amaçlayan ve kurumsal bir yapıya sahip olan yenilikçi eğitim uygulamalarıdır.

Kaya’ya (2002) göre; fırsat eşitsizliğine çözüm olan, isteyen herkese hayatı boyunca eğitim sağlayan ve eğitimin bir dizi toplumsal ve bireysel amaçlarının gerçekleştirilmesine katkısı olan, eğitim teknolojilerinden faydalanmaya ve daha çok kendi kendine öğrenmeye dayalı olan bu disiplin “uzaktan eğitim” şeklinde tanımlanmaktadır. Gelişli (2015) geleneksel yöntemlerdeki sınırlılıklar sebebi ile sınıf içi faaliyetlerin yürütülme imkânı olmadığı hallerde eğitim çalışmalarını planlayıp uygulayanlar ile öğrenciler arasında iletişim ve etkileşimin özel bir şekilde hazırlandığı öğretim üniteleri ve farklı ortamlar aracılığı ile belli bir merkezden sağlanan öğretim yöntemine uzaktan eğitim denildiğini belirtmektedir.

Uzaktan eğitimle her seviyede ve yaşta istekli olan tüm öğrencilere hizmet verilebilmektedir. Uygulamalarda, okuma-yazma, ilk, orta, meslek okulu, ön lisans, lisans ve lisansüstü öğretimin yapılabildiği görülmektedir.

Yukarıda yer alan tanım ve bilgilerden de anlaşılacağı gibi uzaktan eğitim ile eğitim modelinde teknoloji kullanımının ön planda olduğu göze çarpmaktadır. Uzaktan eğitimde yararlanılan ilk teknolojinin mektup olmasına karşın, zamanla radyo, televizyon, internet, bilgisayar ve “web” gibi yeni teknolojilerin günlük hayata dâhil olduğu ve aynı düzeyde de uzaktan eğitim kapsamında da yer aldığı görülmektedir. Hatta tüm teknolojilerin oluşturduğu terimlerin başına internet ortamında olduğunu belirten elektronik kavramının kısaltması olan “e” harfinin getirildiği belirtilmektedir (e-posta, e-öğrenme vb.). Başta Avrupa olmak üzere kimi ülkelerde uzaktan eğitimin açık eğitim, açık öğrenim, uzaktan öğrenme kavramları ile birbirinin yerine kullanıldığı görülmektedir (Cabı ve Ersoy, 2017, s.420).

Literatürdeki bulgular değerlendirildiğinde uzaktan eğitim faaliyetlerinin geleneksel öğretim yöntemlerinden farklı olduğu görülmektedir. Uzaktan eğitim ile geleneksel örgün öğretim uygulamaları arasındaki en belirgin farklılığın uzaktan eğitimde öğrencilerin okula gitmemesi olduğu belirtilmektedir. Sağlanan imkanlar ile yüz yüze öğrenme imkanı bulamayan öğrencilere erişilir ve uzaktan eğitim ile daha büyük kitlelere ulaşılır. Örgün eğitim faaliyetlerinde olduğu gibi uzaktan eğitim faaliyetlerinin de her kademedede (ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim) yürütüldüğü bilinmektedir. Ayrıca temel eğitim kademeleri ile birlikte mesleki eğitim ve gelişim kurslarının da gerçekleştirilmesinde uzaktan eğitim faaliyetlerinden faydalanılmaktadır (Aslantaş, 2014). Uzaktan eğitim sanal ortamda gerçekleştiği için fiziki ortama, sıra, masa vb. araçlara ihtiyaç duymaz ve eğitim materyalleri elektronik ortamda saklanır böylece geleneksel eğitime kıyasla uzun süreli kullanımda maliyeti daha düşüktür (Avcı, 2020).

2.7. Uzaktan Eğitim Tarihi

Bu bölümde dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitimin tarihsel gelişimine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.7.1. Dünyada Uzaktan Eğitim

Kavramsal açıdan 1700'lere dayanan ve mektup ile öğretim uygulamalarıyla başlayan uzaktan eğitimin teknolojiye paralel olarak gelişiminin devam ettiği, bilişim teknolojileri ile çağımızdaki anlam ve önemini kazandığı görülmektedir (Özbay, 2015, s.378). Dünya genelinde ilk uzaktan eğitim uygulamasının 1840'ta İngiltere'de Isaac Pitman tarafından başlatıldığı kabul edildiği belirtilmektedir. Stenograf olduğu bilinen Pitman'ın İngiltere'deki Bath'da mektup ile steno öğretmeye başladığı bilinmektedir. Gerçekleştirdiği uzaktan eğitim uygulamaları ile öğrencilere eğitim verdiği ve bu uygulamalarda Pitman'ın öğrencilere İncil'den küçük parçaları steno ile yazmayı öğrettiği belirtilmektedir. Söz konusu uzaktan steno derslerinde öğrencilerin başarılarının da not ile değerlendirildiği görülmektedir. 1856'da ise uzaktan eğitim alanında örgütlü girişimlerin başladığı belirtilmektedir. Bu yıl içinde Charles Toussaint ve Gustav Langenscheid Almanya Berlin'de, günümüzde ise Langenscheid adı ile öğretim malzemelerin yayınlandığı ve o yıllarda uzaktan eğitim uygulanan dil okulunu kurduğu bilinmektedir. Uzaktan eğitim alanındaki ilk örgütlü girişim olarak kabul edilen Langenscheid Dil Okulu'nun kurulmasından sonra 1884'te yine Almanya Berlin'de öğrencilerin üniversite giriş sınavına hazırlandığı Rustinches Uzaktan Öğretim Okulu'nun açıldığı belirtilmektedir (Kaya, 2002, s.28; Kavgacı, 2021, s.250). 1922 yılında da Yeni Zelanda'da uzaktan eğitim uygulamalarının başladığı bilinmektedir. Bu ülkedeki uzaktan eğitim uygulayan kurumun Yeni Zelanda Mektupla Öğretim Okulu olduğu belirtilmektedir. Polonya'da gece kurslarına katılan öğrencilere televizyondan öğrenme imkânı sağlanması için 1966-1968 yılları arasında deneme niteliğinde uzaktan eğitim çalışmalarına girişildiği görülmektedir. Söz konusu çalışmaların teknik üniversite programlarına uygun programlarının hazırlanmasına ve uygulanmasına sebep olduğu, böylelikle de yükseköğretim basamağında uzaktan eğitimin başladığı belirtilmektedir. 1972'de İspanya'da Ulusal Uzaktan Öğretim Üniversitesi'nin kurulduğu görülmektedir. Merkezi Madrid'de olan üniversitenin 1973'de öğretime başlaması ile İspanya'da da uzaktan eğitim uygulamalarına geçildiği belirtilmektedir (Kaya, 2002, s.28; Bewley vd., 1996, s.14).

Dünyada uzaktan eğitimin zorunlu nedenlerden dolayı son yıllarda giderek yaygınlaştığı görülmektedir. 2020 yılının başında Çin'in Wuhan kentinde ortaya

çıkan bir virüs sebebi ile insanlığın tehdit altında kaldığı bilinmektedir. Söz konusu virüsün oldukça hızlı yayılması ile tüm dünyayı tehdit eden bir hale gelmesi sonucunda küresel boyutta ekonominin etkilenmesi ve çeşitli tedbirlerin, uygulamaların geliştirildiği belirtilmektedir. Söz konusu uygulamaların arasında öncelikle sıkıyönetim, uçuş yasakları, karantina gibi yerel yönetim veya devletler tarafından uygulanan eylemler ve sosyal mesafe kurallarına dikkat edilmesine ilişkin çalışmaların gerçekleştirildiği bilinmektedir. Salgının hızının yavaşlatılması için büyük kitlelerin bir süre evde kalmaları sağlanarak hareketin asgari düzeye indirilmesini öngören baskılama şekli, virüsün müdahalesiz biçimde yayılmasına olanak sunup toplumsal bağışıklığın oluşturulmasına yönelik bakış açısına göre daha baskın olduğu ve genel geçer uygulama tarzında tüm ülkelerde zorunlu olarak benimsendiği belirtilmektedir. Bu aşamada eğitim sisteminin de çevrimiçi olarak sunulduğu bilinmektedir (Telli-Yamamoto ve Altın, 2020). Literatürde yer alan birçok çalışmada da covid-19 sürecinde uzaktan eğitim faaliyetlerinin hız kazandığına vurgu yapılmaktadır (Yılmaz-İnce vd., 2020, s.343; Hebebe vd., 2020, s.267; Durak vd., 2020, s.787; Karakaya vd., 2020, s.246; Elçiçek, 2021, s.406; Sarı ve Nayır, 2020, s.328; Özer ve Üstün, 2020, s.556; Oliveira vd., 2021, s.1369; Durak ve Çankaya, 2020, s.122; Bakhov vd., 2021, s.1; Koçoğlu ve Tekdal, 2020, s.536).

2.7.2. Türkiye’de Uzaktan Eğitim

Türkiye’de ilk uzaktan eğitim uygulamalarının Yaygın Yükseköğretim Kurumu olduğu görülmektedir. Yaygın Yükseköğretim Kurumu (YAYKUR) lise ve dengi okullardan mezun olup bir üniversite veya yüksekokula girme imkânı olmayan öğrencilere, toplumumuzun ihtiyaç duyduğu alanlarda eğitim teknolojisinin tüm gereklerini kullanarak, Kalkınma Planları ve Hükümet Programlarında yer alan hedefler doğrultusunda öğretim imkânı hazırlamak için 16.09.1975 gün ve 01/3475 sayılı Bakanlık onayına dayalı olarak kurulduğu belirtilmektedir. YAYKUR’da Örgün Yükseköğretim Dairesi Başkanlığı’na bağlı olarak örgün öğretim, Açık Öğretim Dairesi Başkanlığı’na bağlı olarak da açık öğretim programlarının uygulandığı bilinmektedir (Kaya, 2002).

1960 yılında MEB Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı, bazı teknik konuların mektupla öğretilmesi için ilk kez uzaktan öğretim adımları atmış ve

İstatistik-Yayın Müdürlüğü'nce "Mektupla Öğretim Merkezi'nin kurulduğu belirtilmektedir (Demirkıran ve Silahtaroglu, 2008, s.356). 1974'ten itibaren Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde uzaktan eğitim ile öğretmen yetiştirme uygulamalarının başladığı bilinmektedir. Öncelikle 1974'te Deneme Yüksek Öğretmen Okulu'nun kurulduğu, bu okulun kapanmasının ardından da 1975'te kurulan Yaygın Öğretim Kurumu tarafından uzaktan eğitim ile öğretmen yetiştirme sorumluluğunu ele aldığı belirtilmektedir. 1981'de çıkarılan 2547 sayılı YÖK kanunuyla Anadolu Üniversitesi'ne bağlı Açık Öğretim Fakültesi'nin kurulduğu bilinmektedir (Gelişli, 2015). Bu dönemde Anadolu Üniversitesi bünyesinde kurulan Açık Öğretim Fakültesi ile birlikte uzaktan eğitimde ciddi bir gelişme meydana gelmiştir. Açık Öğretim Fakültesi'nde 1982-1983 öğretim döneminde İş İdaresi ve İktisat, 1989-1990 öğretim döneminde Eğitim Ön Lisans, Batı Avrupa ve Turizm Eğitim Programlarının başlatıldığı belirtilmektedir. Kurulduğu ilk yıl içinde sadece İş İdaresi ve İktisat programlarında eğitim veren Açık Öğretim Fakültesi'nin yaşadığımız dönem içinde Ön Lisans, Lisans tamamlama ve Lisans düzeyinde 26 farklı program ile eğitim vermeye başladığı bilinmektedir (Kaya, 2002, s.33; Candemir vd., 2002, s.4).

İnternet aracılığı ile eğitim uygulamasının da 2002-2003 öğretim döneminde başlatıldığı bilinmektedir. Program dâhilinde mesleki kuramsal ve uygulamalı derslerin internet ortamında işlendiği belirtilmektedir. Ünitelerin her birinde özgün bir konu anlatımının olduğu görülmektedir. Konu anlatımında öğrencinin yönlendirilecek ve öğrendiklerini pekiştirecek unsurlara yer verildiği belirtilmektedir. Uygulamalı derslerde çalışma şeklinde verilen canlı anlatımların öğrencilerin konuyu daha iyi anlamalarına faydası olduğu görülmektedir. Uygulamaların sanal bir şirket olduğu belirtilen Anadolu Yayıncılık A.Ş. üzerinde kurgulandığı belirtilmektedir. Öğrencilere bu şirketin bir çalışanı şeklinde rol atanıp her üniteye öğrencilerin iş dünyasındaki gerçek problemlerin deneyimini kazanmalarının sağlandığı görülmektedir (Kaya, 2002).

Türkiye'de son dönemlerde hızlı bir gelişim gösterdiği görülen uzaktan eğitim uygulamalarının temelinde 1980'lerden itibaren uygulanmaya başlayan uzaktan eğitim faaliyetlerinin oluşturduğu belirtilmektedir. Uzaktan eğitim faaliyetlerinin özellikle 1990'ların sonuyla 2000'lerin başlarında bilgi ve iletişim

teknolojilerinin gelişimine paralel olarak hız kazandığı görülmektedir. Söz konusu süreçte uzaktan eğitim uygulamalarının her eğitim kademesinde etkili şekilde uygulanabilir hale geldiği belirtilmektedir (Bozkurt, 2017).

Yukarıda yer alan bilgilerden de anlaşılacağı gibi Türkiye’de uzaktan eğitim uygulamalarının gelişim sürecinin son yüzyıl içinde gerçekleştiği görülmektedir. Türkiye’de tarihsel süreç içerisinde uzaktan eğitime verilen isimlerin ve tanımların değişime uğradığı bilinmektedir. Uzun yıllardır uzaktan eğitim kavramı ile eş anlamlı olarak kullanılan ifadelerin açık öğretim, sanal eğitim, esnek öğrenme, açık ve uzaktan öğrenme, uzaktan öğretim, e-öğrenme, internet tabanlı öğretim, web destekli öğretim, internette eğitim, yaygın eğitim ve Moocs (kitlesele çevrimiçi açık kurs) şeklinde sıralandığı görülmektedir (Ataş, 2017).

Son dönemlerde Türkiye’de var olan yükseköğretim kurumlarının %80’ine yakınının uzaktan eğitim uygulamaları ile sertifika, ön lisans, lisans ve yüksek lisans eğitimi verdiği, eğitimlerini de basılı materyaller, radyo-televizyon programları, bilgisayar destekli ve yüz yüze eğitimlerin kullanılması ile yürütüldüğü görülmektedir. Öğrencilerin internet ortamından deneme sınavlarına, dijital ders kitaplarına ve kayıtlı ders videolarına erişim imkânı bulduğu belirtilmektedir. Bununla birlikte Milli Eğitim Bakanlığı’nca “Eğitsel E-İçeriğin Sağlanması ve Yönetilmesi Bileşeni” çerçevesinde Eğitim Bilişim Ağının (EBA) oluşturulduğu ve EBA’nın alt yapısını kullanan uzaktan eğitim merkezinin (UZEM) kurulduğu görülmektedir. Bu kapsamda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından UZEM çeşitli beklentileri karşılamak için tüm öğretmenlere yaşamları boyunca e-öğrenme imkânı sunulması için tasarlandığı belirtilmektedir (Özbay, 2015).

Özellikle de Covid-19 pandemisinin etkisi ile çevrimiçi eğitim faaliyetlerinin yaşadığımız dönemde ülke geneline yayıldığı görülmektedir. Yapılan çalışmalarda da pandemi sürecinin uzaktan eğitim faaliyetlerinin yaygınlaşmasına zemin hazırladığı belirtilmektedir (Ülger, 2021, s.393). Fakat mevcut çevrimiçi eğitim uygulamalarında öğrencilerin arasında teknolojiye ulaşılmaması sebebi ile fırsat eşitsizliğinin oluştuğu, ölçme-değerlendirme süreçlerinin sağlıklı olmaması ve derse katılımı etkileşim konularında problemler yaşanması, uygulamaların temel sorunları arasında yer almaktadır (Özdoğan ve Berkant, 2020, s.13; Saygı, 2021, s.109; Sözen, 2020, s.302; Bakioğlu ve Çevik,

2020, s.109; Buluk ve Eşitti, 2020, s.285; Demir ve Özdaş, 2020, s.273; Özdoğan ve Berkant, 2020, s.13). Gerek Türkiye’de gerekse de dünyada uzaktan eğitimin gelişmesi ve bu alanda sorunlar ortaya çıkması uzaktan eğitim uygulamalarını geliştirmeye yönelik çalışmaların da hız kazanmasına katkı sağlamıştır (Harnar vd., 2000, s.37; Rice, 2006, s.427).

2.8. Uzaktan Eğitimin Amaçları

Uzaktan eğitimin amacı eğitimin aksamasına neden olan zaman ve coğrafi engelleri ortadan kaldırılmak, gelişen teknolojiye ayak uydurmak, zaman ve mekândan etkilenmeden insan eğitimine katkı sağlamak için oluşturulan sistemler ile insanlara eğitim-öğretim olanağının sunulması olduğu belirtilmektedir (Özbay, 2015). Açık ya da uzaktan öğretim, amaçları ve öğretim konuları bakımından örgün öğretim ile birebir özellik sergilemektedir. Ancak hedef kitle tasarımı ve hedef kitlenin mevcut olması süreci açısından örgün öğretimden farklılıklarının olduğu belirtilmektedir. Açık öğretimin yaygın eğitim özelliklerinde olması gibi örgün eğitimden yeterli oranda fayda sağlayamayanlara dair bir fırsat eğitimi olduğu düşünülmektedir (Keyifli, 2013). Bunun yanında Muiywa ve Biodun (2012) yaptıkları çalışmalarda uzaktan eğitim uygulamalarının temel amaçları aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

- Örgün eğitim programlarından faydalanma imkânı olmayan yetişkinler için işlevsel okuryazarlık eğitimi sağlamak,
- Örgün okul sisteminden erken ayrılan gençlere işlevsel ve iyileştirici eğitim sağlamak,
- Örgün eğitim sistemini tamamlayan bireylere farklı alanlarda ileri düzeyde eğitim sağlamak, temel bilgi ve becerilerini geliştirmek,
- Meslek sahibi insanların becerilerini geliştirmek için hizmet içi, mesleki ve uygulamalı eğitim sağlamak,
- Ülkenin yetişkin vatandaşlarına halkın aydınlatılması için gerekli estetik, kültürel ve yurttaşlık eğitimi vermek.

Literatürde yer alan farklı çalışmalarda da araştırmacıların uzaktan eğitimin amaçlarının farklı açılardan ele aldıkları görülmektedir. Sariabdullohoğlu ve

Ersoy (2008), bu konuda yaptıkları çalışmada uzaktan eğitimin temel amaçları aşağıdaki gibi açıklanmıştır;

- Geleneksel öğretim sınıflarında yer alan öğrencilere kıyasla daha geniş öğrenci kitlesine ulaşmak,
- Farklı sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik statüye sahip olan bireylerin birbirlerinden haberdar olmalarını sağlamak,
- Örgün eğitim imkanlarından faydalanma şansı olmayan ve kırsal kesimde yaşayan öğrencilerin eğitim olanaklarından yararlanmalarına destek olmak,
- Zaman ve mekân unsurlarını ortadan kaldırarak öğrenci ve öğretmenlerin aynı ortamda bulunmadan ders yürütmelerini sağlamak,
- Öğrencilerin istedikleri zaman diliminde ve istedikleri mekânda öğrenme gereksinimlerini karşılamak,
- Öğrencilerin alternatif öğrenme araçlarına erişimlerini sağlamak,
- Eğitim harcamalarını büyük oranda azaltmak ve eğitimi daha esnek bir hale getirmek,
- Eğitimde kontenjan sınırını ortadan kaldırmak,
- Öğrencilerin bilgiye ulaşma hızlarını arttırmak ve bilgiye daha kolay ulaşmak.

2.9. Uzaktan Eğitimin Ortaya Çıkma Nedenleri

Tarihsel süreçte uzaktan eğitim kavramının ortaya çıkmasına ve yaygınlaşmasına zemin hazırlayan bazı faktörler bulunmaktadır. Uzaktan eğitimin ortaya çıkmasına ve gelişmesine katkı sağlayan faktörler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

- Farklı sınırları olan erişkin ve çocukların oluşturduğu geniş bir kesime ekonomik ve etkin biçimde eğitim sunma imkânını oluşturmak,
- Kişilere, yaşamlarının tüm süreçlerinde gereksinimleri olan farklı özellikteki eğitim alma olanağını sağlamak ve eğitimin demokratikleşmesine katkıda bulunmak,
- Kişilere çalışma yaşamı ile öğrenimi birlikte sürdürme olanağı sağlamak,

- Geleneksel öğretim tekniklerinin sınırlılıklarını belli düzeyde aşıp her insana kendi adına uygun olan yöntem ve hızda bulunduğu yerde öğrenme imkânı sunmak,
- Uzaktan eğitim adına hazırlanan nitelikli öğretim materyallerinin geleneksel eğitimden yararlanılan öğretim materyallerinin de yenilenmesine ve kalite düzeyinin artmasına yardımcı olmak (Özer, 1990: 2).

Yüz yüze öğretimin yapılmasını engelleyen bazı nedenlerin olduğu bilinmektedir. Söz konusu nedenlerden bazılarının maliyet, ulaşım, çalışma yaşantısı, öğretmenin ve öğrencilerin farklı coğrafyalarda olması durumlarının olduğu belirtilmektedir. Bu sebeplerden ötürü gerçekleştirilemeyen yüz yüze öğretim, uzaktan öğretim ile tek bir biçimde gerçekleştirilebildiği görülmektedir (Demirkıran ve Silahtaroglu, 2008). Ayrıca teknolojinin gelişmesinin de uzaktan eğitime geçişi zorunlu kılan sebepler arasında yer aldığı belirtilmektedir. Zira teknoloji alanındaki değişikliklerin devamlı olması sebebi ile insanların artık çalışma hayatında kendilerini geliştirme ihtiyacı hissettikleri görülmektedir. Üniversitelerin de teknolojik gelişmeler ile birlikte kişinin kendini yenileme ihtiyacına cevap verilmesinde uzaktan eğitim modelini kullanmaya başladıkları belirtilmektedir. Uzaktan eğitimin nedeni sadece çağdaş insanın mesleki gelişiminde kendini geliştirme ihtiyacı olmadığı görülmektedir. Fakat yaşadığımız çağda uzaktan eğitimden yararlananların önemli bir kısmı çalışan ve çalışırken kendini geliştirme ihtiyacı duyan veya farklı bir meslek sahibi olmak için uğraşan kişilerden oluştuğu belirtilmektedir (Toker-Gökçe, 2008).

2.10. Uzaktan Eğitimin Temel Özellikleri

Uzaktan eğitim uygulamalarının merkezinde öğrencilerin faal olma fikrinin yer aldığı görülmektedir. Başka bir deyişle uzaktan eğitim çalışmalarına dâhil olan öğrencilerin öğrenme konusunda daha istekli olduğu belirtilmektedir. Uzaktan eğitime ilişkin öğrenci kitlesinin istekli tutum sergileme düzeylerinin uzaktan eğitime ilişkin tutum ve yargılar ile doğrudan ilişkili olduğu görülmektedir. Öğrencilerin bilgisayar destekli uzaktan eğitim faaliyetlerine ilişkin tutum ve yaklaşımlarının artması eğitim veren kişiye ihtiyaç duyulmadan öğretim metotlarının öğrenciler tarafından kullanılmasına yardımcı olduğu belirtilmektedir.

Bu sebeple modern eğitim sisteminde öğretmen olmadan uzak sunucu etkileşimi ile bilgisayar odaklı eğitim çalışmalarının yapıldığı görülmektedir (Budak ve Budak, 2012). Bu süreçte uzaktan eğitimin temel özelliklerini öğrenciler, öğretmenler ve modernleşme süreci üzerindeki etkiler şeklinde sıralamak mümkündür. Söz konusu etkiler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

Öğrenciler üzerindeki etkileri: Uzaktan eğitimde öğrencilerin eğitim programlarının temelini oluşturduğu bilinmektedir. Uzaktan eğitim sürecinde bilgisayar kullanma idaresinin tamamen öğrenci odaklı olması sebebi ile modern eğitim yönteminin uygulanması adına imkân sağladığı belirtilmektedir. Öğrenciler için hazırlanmış olan özel öğretim teknik ve yöntemleri ile öğrencilerin konu tekrarı, hesaplamalar, uygulamalar ve etkinlikler ile kısa sürede iş yaşamına girdiği ve istenilen zamanda geri dönüş sağlayabildiği görülmektedir. Bunun yanında uzaktan eğitim öğrenci tutum, motivasyon ve başarısını arttıran bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Kale, 2022, s.225; Engin vd., 2010, s.73; Liu vd., 2002, s.2; Damrongpanit, 2019, s.703; Ahmed vd., 2020, s.19; Marzuki ve Wardi, 2021, s.919; Yunus vd., 2021, s.813; İbrahim ve Alamro, 2021, s.907).

Öğretmenler üzerindeki etkileri: Uzaktan eğitimde eğitimcilerin ihtiyaç duydukları plan ve programın sağlanabilmesi için bilgisayarların önemli kolaylıklar sunduğu belirtilmektedir. Ders içi faaliyetler içinde öğrencilerin ilgisinin uyandırılması için hazırlanan belgesel, sunum ve görsellerin bilgisayar ortamında kolaylıkla ve cezbedici bir şekilde hazırlandığı görülmektedir. Öğrencilerin derslerindeki verim seviyelerinin artırılması için daha öncesinde hazırlanan eğitsel yönü güçlü espriler ile konunun egemen olmasının yeniden oluşturulmasında bilgisayarların etkisinin oldukça fazla olduğu belirtilmektedir. Farklı disiplinlerde (fen bilimleri, sosyal bilimler, matematik vb.) bulunan ilişkili konuların birleştirilip ilişki kurulması için bilgisayarların birebir katkısının olduğu görülmektedir. Bununla birlikte ders boyunca zamandan tasarruf edildiği ve derslerin daha dolu geçtiği belirtilmektedir. Öğrencilerin ölçme ve değerlendirmede ihtiyaç duydukları teknik donanımların bilgisayarlar ile önemli düzeyde karşılandığı bilinmektedir (Engin vd., 2010). Literatürde yer alan çalışmalarda da uzaktan eğitimin öğretmenlere birçok açıdan avantaj sağladığı için tercih edildiği belirtilmektedir (Manenis vd., 2022, s.65; Burns, 2011, s.1; Mehdipour ve Zerefkafi, 2013, s.93).

Modernleşme süreci üzerindeki etkileri: Çağdaş toplum yaşamının bilgi ve teknoloji odaklı olması sebebi ile bilgisayarların girmediği çok fazla ortamın bulunmadığı görülmektedir. Modern toplum yaşamında kurum ve kuruluşların dışında küçük firmaların dahi bilgisayarlardan yararlandığı belirtilmektedir. Bu sebeple uzaktan eğitimde bilgisayar kullanımının ve öğrenmeyi bir zaruret haline getirdiği görülmektedir. Devamlı olarak gelişen ve hızla küreselleşen, “büyük bir köy” şeklinde ifade edilen dünyada bireyin yaşanan yenilikler ile kendini güncelleyememesinin ciddi bir kayıp olduğundan söz edilmektedir. Son dönemlerde internet teknolojileri ile dünyanın diğer bir bölgesindeki bilgiye erişimin sağlanması yalnızca birkaç saniyede sağlanabilmektedir. Bilgisayar destekli eğitimde yararlanılan internet ağları ve dünya çapındaki bazı eğitim yazılımlarının, web ağlarının anadile çevrilip kullanılması ile dünyanın her yerinde verilere kolaylıkla erişilebildiği belirtilmektedir (Engin ve diğerler, 2010).

Yukarıda yer alan bilgiler göz önünde bulundurulduğu zaman uzaktan eğitimin diğer özelliklerinin aşağıdaki gibi sıralandığı görülmektedir;

- Uzaktan eğitimde öğretim davranışları öğrenme davranışlarından ayrı olarak sergilenmektedir.
- Öğrenme biçimleri ve yüz yüze öğretim sistemin bir parçası olarak değerlendirilmektedir.
- Öğretim sürecinde elektronik ders materyallerinin yanında yeni medya araçlarından yararlanılmaktadır (Ataş, 2017).

2.10.1. Uzaktan Eğitimin Avantajları

Uzaktan eğitimde öğrencilerin öğrenmeye hazır olmaları durumunda eğitimlerin geleneksel öğretim yöntemine göre daha üretken olduğu belirtilmektedir (Bernard vd., 2004, s.1; Kharadze vd., 2021, s.653; Bashkoh vd., 2020, s.1; Zhao ve Li, 2021, s.1). Kapıdere ve Çetinkaya (2017) bireyin her an, her koşulda ve ortamda öğrenmeye hazır olduğunu belirtmektedir. Dolayısıyla eğitim ve öğretim konusunun kurum ötesine taşınmasında eğitim teknolojileri gerekmektedir. Uzaktan eğitimde televizyon, posta ve radyo ile başlayarak, teknoloji ve internetin eğitim yaşamına dâhil olmasıyla yeni bir boyuta ulaştığı görülmektedir. Eğitim bilimleri alanında kullanılan teknolojilerinin en önemli

katkılarından birinin uzaktan eğitim sistemleri olduğu belirtilmektedir. Web ortamında hazırlanmış olan ders ve araç-gereçlerin öğrencilerin erişimine sunulması ile programlı olarak eğitimin gerçekleştirilmesi sağlanmaktadır. Uzaktan eğitimin koordineli uzaktan eğitim modelleri ile bir örgün eğitim biçiminde sunulabildiği belirtilmektedir.

Genel olarak eğitimde kullanılan sınıflardan ziyade uzaktan eğitim özel ve kamu sektörünün farklı dal ve disiplinlerdeki eğitim problemlerini de çözmeye konusunda düşük işletim masrafları ve kaynakların sunulması ile birlikte çalışanlar için bireysel ve mesleki gelişim, sertifika ya da akademik programlara katılma gibi olanakların da sunulduğu görülmektedir (Al ve Madran, 2004). Ayrıca uzaktan eğitim, öğretme sorumlulukları açısından bireyin sosyal, zihinsel, organizasyonel beceri ve bilgilerini artıracak bir tasarımın sağlandığı belirtilmektedir. Çevrimiçi öğrenme sürecinde öğretimin incelenmesinde çeşitli alternatiflerin olduğu görülmektedir. Öğrencinin kendini değerlendirebilmesi, bu değerlendirmelerin öğretmen ya da bilgisayar tarafından da sağlanabildiği belirtilmektedir. Ayrıca senkronize olarak ve asenkronize öğrenme imkânının olduğu bilinmektedir (Tuncer ve Taşpınar, 2008).

Uzaktan eğitimin avantajları düşünüldüğünde bilim dünyasının bilgisayar ve internetin eğitim-öğretim sektörüne katkılarının araştırılmasının devam ettiği ve uzaktan eğitim yönteminin geleneksel eğitime göre hangi düzeyde katkı sağladığının belirlenmesine çalışıldığı belirtilmektedir. Bu alanda yapılmış olan çalışmalarda hala uzaktan eğitim yönteminin geleneksel eğitime kıyasla daha verimli olduğunun kanıtlanamadığı görülmektedir (Tuncer ve Taşpınar, 2008). Ancak yapılan çalışmalarda genellikle geleneksel öğretim teknikleriyle karşılaştırıldığında bilgisayar temelli eğitimin öğrencinin başarı seviyesindeki etkilerini değerlendirdiği dikkat çekmektedir. Çalışmalardan elde edilen bulgular ışığında eğitimde bilgisayar desteğinin öğrenci başarısında olumlu katkısının olduğu görülmektedir (Köse vd., 2003, s.106; Yenice vd., 2003, s.152; Bayrak ve Bayram, 2010, s.235; Chuang vd., 2009, s.1; Christmann ve Badgett, 2003, s.91; Tieknen ve Wilson, 2007, s.181; Batdı, 2015, s.1271).

Bilgisayar destekli bir öğretim yöntemi olan uzaktan eğitim modelinin de akademik başarıyı arttırdığı belirtilmektedir (Nieuwoudt, 2020, s.15; Ulum, 2022,

s.429; Kauffman, 2015, s.1; Lee ve Rha, 2009, s.372; Bernard vd., 2009, s.1243). Bunun yanında yapılan araştırma bulguları ders motivasyonunun yanında uzaktan eğitim uygulamalarının öğrencilerin derse yönelik tutumlarını da olumlu yönde etkilediğini göstermektedir (Russell, 2006, s.1; Duvall ve Schwartz, 2000, s.177; Sabir vd., 2014, s.472; Edvardsson ve Oskarsson, 2008, s.1). Doğru (2020) tarafından yapılmış olan çalışmada aşamalı öz-yönetimli öğrenme modelinin İngilizce eğitimi uzaktan uygulamasının gerçekleştirilmesi sürecinde başarıya, hazırbulunuşluğa, tutum ve kalıcılığa etkisinin incelenmesinin amaçlandığı görülmektedir.

Bir devlet üniversitesinden uzaktan İngilizce eğitim alan 146 öğrencinin katıldığı çalışmanın sonucunda öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının deney grubu lehine daha yüksek olduğu, ancak öğrencilerin başarı testi, İngilizce dersine yönelik tutum ölçeğinin kaygı, istek alt boyutu ve özyönetimli öğrenmeye hazırbulunuşluk ölçeğinin uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeğine ait alt boyutlarda herhangi bir farklılığın olmadığı rapor edilmektedir.

Yavuz (2015) tarafından yapılmış olan çalışmada yüz yüze ve uzaktan hizmet içi eğitimin öğrencilerin başarıları ve öğrenme kalıcılığı açısından incelendiği görülmektedir. Başbakanlık Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü'nde görevli olan çalışanların dâhil olduğu çalışmanın sonucunda her iki grubun da hizmet içi eğitim değerlendirmelerinin olumlu seviyede olduğu, uzaktan hizmet içi eğitim alan katılımcıların yüz yüze eğitim alan kişilere göre başarı puanlarının daha düşük seviyede olduğu belirtilmektedir. Özmen (2012) tarafından yapılmış olan çalışmada sosyal ağ destekli olan eğitim uygulama türlerinin öğrencilerinin görüş ve başarılarına etkisinin incelendiği görülmektedir. 25'er kişilik iki deney ve bir kontrol grubu olmak üzere 75 öğrencinin katıldığı çalışmanın sonucunda, sosyal ağ destekli uzaktan eğitim yönteminin uzaktan eğitim uygulamalarına kıyasla öğrencilerin akademik başarıları açısından olumlu bir etkisinin olduğu belirtilmektedir.

Uzaktan eğitimde öğrencilerin ve öğretmenlerin farklı yerlerde oldukları bilinmektedir. Söz konusu eğitimde öğrencilerin kendi hızlarında öğrenebildikleri, öğrendikleri yolu kontrol edebildikleri, öğrendiklerinin ağırlık ve içeriğini kontrol edebildikleri, ölçüt ve amaçlarını kontrol edilebildikleri veya şekillendirilebildikleri

ve öğrendiklerini değerlendirebildikleri görülmektedir (Kaya, 2002). Bu nedenle uzaktan eğitim öğrenci motivasyonu arttırmada da etkili bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır (Tugtekin ve Dursun, 2022, s.3247; Martens vd., 2007). Öğrenmeye ilişkin motivasyon kavramının son dönemlerde üzerinde sıklıkla durulan kavramlar arasında olduğu bilinmektedir. Bu durumun esas nedeninin öğrenmeye ilişkin motivasyonun akademik başarıyı artırması olduğu belirtilmektedir. Literatürde yer alan bu alandaki çalışmaların sonuçlarında öğrenmeye ilişkin motivasyon ile akademik başarı arasında anlamlı düzeyde ilişkinin olduğu görülmektedir (Yenice vd., 2010). Bu noktada geleneksel öğretim yöntemleri ile kıyaslandığı zaman uzaktan eğitimin öğrenmeye yönelik motivasyonu arttırdığı belirtilmektedir (Bolliger vd., 2010).

Yaşadığımız dönemde istihdam koşulları kişilerin güncel bilgi ve becerilerine uygun şekilde düzenlenmektedir. Teknik becerilerin teknoloji alanında yaşanan gelişmeler ile birlikte değişime uğraması veya eskimesi sebebiyle bu becerileri kazandırma hususunda ortaya çıkan eğitim ihtiyacının giderilmesi çevrimiçi öğrenme biçiminde devamlı olarak aralıksız eğitimi savunan kuramlar ile mümkün hale gelebileceği belirtilmektedir. Söz konusu bilgisayar ve internetin birlikte kullanımı olarak belirtilen çevrimiçi öğrenmenin belirtilen yetersizlikleri ortadan kaldırmaya aday olan yeni bir eğitim akımı olarak görüldüğünden bahsedilmektedir (Tuncer ve Taşpınar, 2008, s.127; Elshareif ve Mohamed, 2021, s.128; El-Seound vd., 2014, s. 20; Meşe ve Sevilen, 2021, s.11; Kim ve Frick, 2021, s.1; Widjaja ve Chen, 2017, s.72; Harandi, 2015, s.423).

Yukarıda yer alan bilgiler değerlendirildiği zaman uzaktan eğitimin geleneksel öğretim yöntemlerine göre birtakım avantajlara sahip olduğu görülmektedir. Uzaktan eğitimin söz konusu avantajlarından faydalanabilmek için uzaktan eğitim sürecinin bazı özelliklere sahip olması gerekmekte olup, söz konusu özellikler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

- Öğrencinin öğrenme programına katılması için aktiviteyi planlamasının ve uygulamasının gerekli olduğu belirtilmektedir.
- Öğrencinin benzer kişiler ile tartışmalara projelere ve faaliyetlere katılması gerekmektedir.

- Öğrenme programı öğrencinin öğrenme şekli, hazırbulunuşluk hali, kariyer hedefleri ve dönemine göre oluşturulmaktadır.
- Öğrencilerin istek ve hedeflerine kurslar imkân sunmaktadır. Öğrenci odaklı olarak oluşturulan kursların öğrencinin öğrenmesi, diğer öğrencilerle ve öğretmenler ile yüksek nitelikte, kolay ve hızlı iletişimi içerdiği görülmektedir.
- Uzaktan öğrenmede barınma ortamının öğrencinin yaşamını devam ettirdiği yer olduğu bilinmektedir. Eğitimin maddi imkânlar dâhilinde zaman ve mekân fark etmeden uygun hızda devam ettirildiği belirtilmektedir (Vesel, 2005, s.2; Özbay, 2015, s.395).

Genç vd. (2020) yaptıkları bir çalışmada lisansüstü öğrencilerin görüşlerine göre uzaktan eğitim sürecinin sağladığı avantajlar aşağıdaki gibi sıralanmıştır;

- Derslere yönelik fiziksel hazırlığın olmaması
- Ders kayıt ve materyallerinin ulaşılabilir olması
- Öğretim elemanlarıyla iletişimin hızla gerçekleşebilmesi
- Öğretim elemanlarının destekleyici yeterlik ve tavırlarının olması
- Üniversitenin uzaktan eğitim uygulamalarına hızlı adapte olması
- Zaman-emek-para bakımından ekonomik olması
- Ödevlerin öğrencileri derse hazırlaması / dersten kopmalarının önlenmesi
- Öğretimsel görevlere geribildirimler verilebilmesi
- Kaynaklara erişimin kolay olması

2.10.2. Uzaktan Eğitimin Dezavantajları

Öğrencilere ve öğretim elemanlarına uzaktan eğitimin birçok avantaj sağladığı bilinmektedir. Fakat internet ve bilgisayar erişimi hususunda maddi durumunun kötü olduğu bilinen öğrencilerin olması, ekran başında uzun süre durulması sonucunda bazı sağlık sorunlarının oluşması gibi durumlar da uzaktan eğitimin dezavantajları olarak dikkat çekmektedir (Kahraman, 2011, s.1; Gökbulut, 2021, s.165; Korolkov vd., 2020, s.1; Kotrikadze ve Zharkova, 2021, s.1184; O'Lawrence, 2005, s.125; Xalmuratova, 2021, s.3965). Zira uzaktan eğitim sürecinde öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişim ve grup çalışmalarının zamanlarının ayarlanmasının kolay olmaması sebebi ile öğrenme sürecinde istenmeyen ertelemelerin olduğu görülmektedir. Bu durumun da öğrenim sürecinin

gözlemini olanaksız hale getirdiği, öğretmen ve öğrenci ilişkisini engellediği ve toplu etkinliklere engel olduğu belirtilmektedir (Kaya, 2002). Bu konuda yapılan bazı çalışmalarda ebeveyn görüşlerine göre uzaktan eğitim uygulamalarının öğrenci gelişimini yeterince destekleyemediği rapor edilmiştir (Özgen vd., 2020, s.94; Kuset vd., 2021).

Herhangi bir sebep ile bağlantıların kurulamaması ya da değişebilmesi, kırsal bölgelerde internete girilmedi sorunlar yaşanmaya devam etmesi, kablo ve uydu iletişiminin henüz gereken düzeyde olmaması gibi sorunlar yaşanmaktadır. Bununla birlikte bilgi ve iletişim temelli bağlantılara bağımlı olunması sebebi ile ulaşım olanaklarının bir sebeple değişmesi ya da internetin iyileştirilememesi sonrasında iletişim sorunlarının yaşanabildiği bu durumun da eğitimi olumsuz olarak etkilediği görülmektedir. Örgün eğitim sistemindeki gibi öğrenciler arasında grup bilinci gelişimi, birliktelik ve kültür etkileşimi gibi bazı sosyolojik ve psikolojik faktörlerin sağlanamadığı belirtilmektedir (Koyunoğlu, 2008).

Literatürde yer alan bazı çalışmalarda özellikle son yıllarda uygulanan uzaktan eğitim faaliyetlerinin dezavantajları üzerinde durulduğu görülmektedir. Bu konuda yapılan çalışmalarda uzaktan eğitimin dezavantajlarının başında aşağıdaki sorunların geldiği rapor edilmiştir;

- Motivasyon kaybı,
- Ölçme ve değerlendirmenin olmaması,
- İnternet ve bilgisayar gibi kaynakların yetersiz olması,
- Eğitimde fırsat eşitsizliğine sebep olması,
- İletişim ve etkileşim yetersizliği,
- Teknik problemler,
- Sosyalleşme yetersizliği,
- Uzaktan eğitim sürecine hazırlıksız olunması (Özdoğan ve Berkant, 2020, s.13; Tüzün ve Yörük-Toraman, 2021, s.822).
- Öğretmenler ile öğrencilerin yüz yüze iletişim içine girme düzeyleri düşüktür,
- Öğretmenlerin eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürütürken karşılaştıkları sorunlar anında çözülmediği takdirde sorunlar giderek büyümektedir,

- Uzaktan eğitim uygulamaları kendi kendine çalışma becerisi olmaya öğrenciler için verimli değildir,
- Çalışan bireylerin uzaktan eğitim alırken zamanları kısıtlı olduğu için eğitimin verimsiz olması muhtemel bir sonuçtur,
- Uygulamalı derslerin aktarılma sürecinde uzaktan eğitim yeteriz kalmaktadır,
- Derse katılan öğrenci sayısı arttıkça iletişim sürecinde aksamalar görülebilmektedir (Ataş, 2017).

Yukarıda yer alan bilgiler değerlendirildiği zaman uzaktan eğitimin birçok dezavantaja sahip olduğu görülmektedir. Literatürde bu konuda öğrenciler üzerinde yürütülen deneysel çalışmalarda da uzaktan eğitimin birçok dezavantajının olduğu belirtilmektedir. Bu konuda yapılan ve üniversite öğrencileri üzerinde yürütülen bir çalışmada uzaktan eğitimin dezavantajları aşağıdaki gibi sıralanmıştır;

- Birden fazla dersin aynı gün içinde işlenmesi nedeniyle ders programının sıkışık bir hale gelmesi,
- Çok sayıda ders işlenmesi durumunda ödev yükünün artması,
- Uzaktan eğitimin evde alınması durumunda aile üyelerinin gürültü yapmasının ya da dışarıdan gelen gürültülerin öğrencileri olumsuz yönde etkilemesi,
- Öğretimsel görevlerin yeterli düzeyde açıklanmamasından kaynaklı sorunlar yaşanması,
- İnternet kaynaklı sorunlar yaşanması ve öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin eğitim sürecini etkilemesi,
- Ders içeriklerini öğrencilerin hazırlaması durumunda kötü sunum ve anlatımların ortaya çıkması (Genç vd., 2020).

2.11. Uzaktan Eğitim Sürecini Etkileyen Faktörler

Uzaktan eğitimi sürecini etkileyen birçok unsur bulunmaktadır. Uzaktan eğitim sürecini etkileyen unsurların aynı zamanda öğretim çıktılarını ve öğrenci başarısını da etkilemektedir. Literatürde yer alan çalışma bulguları da bu görüşü desteklemektedir (Kör vd., 2016, s.1029; Muilenburg ve Berge, 2001, s.7; Caspi ve

Gorsky, 2005, s.169; Usun, 2004, s.1). Uzaktan eğitim sürecini etkileyen söz konusu faktörler fiziksel faktörler, eğitim kurumundan kaynaklı unsurlar, psikolojik ve demografik unsurlar şeklinde sıralanmaktadır. Uzaktan eğitim sürecini etkileyen bu faktörlerin aşağıdaki gibi özetlendiği görülmektedir;

Fiziksel faktörler: Elektronik cihaz mülkiyeti, elektronik cihaz çeşitleri, internete erişim ve internet kotası.

Eğitim kurumundan kaynaklanan faktörler: Bilgilendirme ve iletişim yeterliği, derse ayrılan zaman dilimi, not adaleti algısı, senkron ders sayısı.

Psikolojik faktörler: Ev içi tartışma ve anlaşmazlıklar, uyku sorunları.

Demografik faktörler: İstihdam, gelir düzeyi, eğitim seviyesi, cinsiyet vb. (Tüzün ve Yörük-Toraman, 2021, s.828).

Yukarıda yer alan bilgilerde de görüldüğü gibi uzaktan eğitim sürecini etkileyen unsurların başında kullanılan teknolojik araçlar ve öğretim hedefleri gelmektedir. Uzaktan öğretim sürecinin yalnızca teknolojik ürünlerin eğitim hizmetine sunulmasının olmadığı, yapım sürecini içerdiği belirtilmektedir. Yapım aşamasında teknoloji seçim ve planlanmasının öğretimde edindirilecek hedeflere göre hazırlanması ve eğitimcilerin kaliteli, başarılı ve etkin bir şekilde uzaktan öğretim sunabilmelerinde teknoloji seçimine karar verilmesinden önce öğretimsel amaç ve değerlendirmeler üzerinde yoğunlaşılması gerekmektedir (Demirkıran ve Silahtaroğlu, 2008).

Uzaktan eğitimi sürecini etkileyen unsurların ele alındığı bir çalışmada lisansüstü öğrencilerin görüşlerine göre uzaktan eğitim sürecini etkileyen unsurların incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda lisansüstü öğrencilerin uzaktan eğitim uygulamalarında verimin olumsuz olarak etkilendiği faktörlerin başında; derslerin bir günde yoğunlaşması, ödev yükünün artması, ailedeki kişilerin gürültüsü/dışarıdan gelen uyaranlar, öğretimsel görevlerin yeterli düzeyde açıklanmaması, teknolojiye aşırı maruz kalınması, pandemi nedeniyle oluşan sorunlar, öğrenci özellikleri, internetten kaynaklanan sorunlar, teknolojik-sistemselsel sorunlar, teknik ve yöntemlerde tekdüze olunması, sınıf mevcutlarının fazla olması, ders içeriklerinin öğrenciler tarafından sunulması (kötü sunumlar) gibi faktörlerin yer aldığı görülmektedir (Genç vd., 2020).

2.12. İlkokul Eğitimi ve Sınıf Öğretmeni

Türk eğitim sistemi 12 yıllık zorunlu kademeli eğitim olarak üç kademeye ayrılmıştır. Birinci kademe dört yıl süreli ilkokul (1. 2. 3. Ve 4. Sınıf), ikinci kademe dört yıl süreli ortaokul (5. 6. 7. Ve 8. Sınıf) ve üçüncü kademe dört yıl süreli lise (9. 10. 11 ve 12. Sınıf) olarak düzenlenmiştir. Sınıfta bulunan öğrencilerin eğitiminden birinci derecede sorumlu olan öğretmenler eğitimin en önemli unsurlarından biridir.

Öğretmenlik, Millî Eğitim Temel Kanunu'nda "Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Millî Eğitimi'nin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlü olan, öğretmenlik için yeterli genel kültüre, özel alan bilgisine ve pedagojik formasyona sahip, en az dört yıllık yüksekokul mezunu olup, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevini yapan kişidir" şeklinde tanımlanmıştır (MEB ÖYGM, 2010). Tanımda geçen niteliklerin harici araştırmacılar tarafından vurgulanan yeterlikler incelendiğinde ise; sınıf öğretmenin alanı ile ilgili gelişmeleri izleyebilen, araştıran, insanı ve onun özelliklerini tanıyan, çevresinde gelişen olaylara duyarlı, çevresinin kendinden beklentisini algılayabilen ve bunlara yanıt verebilen, başarısızlıktan, kendisi ile ilgili eğitim olanaklarını değerlendiren, teknolojiyi kullanan ve kullandıran (Özdemir ve Sönmez, 2004) gibi niteliklerin ele alındığı görülmektedir.

Temel eğitimi veren ve farklı görevleri olan sınıf öğretmenlerinin sahip olması gereken niteliklerden biri teknolojik gelişmelere ayak uydurmak ve eğitim öğretim sürecinde teknolojiden faydalanmaktır (Eyuboğlu ve Yılmaz 2018). Teknolojinin gelişmesi ile Dijital Çağ olarak adlandırılan 21. Yy, eğitimin sınıflardaki uygulayıcısı olan sınıf öğretmenleri için yeni roller oluşturmakta, bu bağlamda çağın öğretmenlerinden hitap ettikleri kitleye uygun pedagojik bilgiye ve çağın gereklerine uyabilecek düzeyde teknolojik yeterliliğe sahip olmaları beklenmektedir (Yaman, Demirtaş ve Aydemir, 2013). Bu çağın en önemli becerilerinden biri dijital okuryazarlıktır. Dijital okuryazarlık bilginin kaynağı ve bu bilginin uygulanması arasında köprü görevindedir (Karakuş, Gürbüz ve Ocak, 2019).

Sınıf öğretmenlerinin akıllı tahta, interaktif eğitim süreçleri ile dijital okuryazarlık üzerinde yeterlilik kazanmasıyla birlikte Dünya’da etkili olan Covid-19 süreci eğitimde uzaktan eğitimi zorunlu kılmış ve dijital okuryazarlık becerisi öğretmenler için en önemli yeterlilik haline gelmiştir.

2.13. Metafor Kavramı

Metafor kelimesinin İngilizce olduğu ve birçok dilde karşılığının olmasına karşın hemen her dilde aynı anlama geldiği belirtilmektedir. Metaforun en yaygın kullanımının bilinmeyen kavramların bilinen ve zihinde var olan kavramlar ile açıklamak olduğu bilinmektedir. Başka bir ifade ile metafor, benzeyenle benzetilen arasında tutarlı bir ilişki kurup bilinmeyen ya da açıklanması zor olan kavramların açıklanmasıdır (Gönül, 2019). Esasen metafor kelimesinin Grekçe’de “metaherein” kelimesinden geldiği, transfer, taşımak ve aktarım gibi anlamlar taşıdığı belirtilmektedir. Bu kavramın pek çok tanımının olması ile birlikte farklı insanlar için farklı anlamlar taşıdığı, hatta bu alanda çalışan uzmanlar için bile metafor tam olarak tanımlanmamış bir puzzle gibi çeşitli şekil ve anlam algıları taşımaktadır (Arslan, 2008).

Yıldızlı (2020) metaforları bir topluluğun, milletin, medeniyetin siyasal, sosyal, felsefi vb. hissediş ve yaşayış biçiminin öncelikle düşüncede şekillenip bu düşüncenin sebep olduğu duygulardan yola çıkılarak kullanılan dil ile belirli bir düzen ve uyum sonucunda sözcükler aracılığı ile alıcıya aktarılması olduğunu belirtmektedir. Çetinkaya’ya (2018) göre metafor; kavramsal bir alanın başka bir kavramsal alan ile ilgili bilgi ve tecrübelerle dayanılarak anlaşılmasıdır. Toplumun tecrübeleri aracılığı ile kazandığı bilgi ve tecrübeler, yeni varlıklarla karşılaşılması, hareket ya da durumların zihinde yerleştirilmesi ve kavramsallaştırılmasını sağlamaktadır. Ekiz ve Koçyiğit’e (2013) göre ise metaforlar, iletişim aracı olmasının yanında insanların kişisel deneyimlerine yön verilmesinde önemli araçlar olarak nitelendirilmektedir.

2.13.1. Metafor Türleri

İnsanların hem kendi duygu-düşüncelerini tanımlamasında hem de karşılarındaki kişilerin duygu-düşüncelerini tanımlamasında metaforlardan faydalandığı belirtilmektedir. Bu da insanların hayat algılarının ortaya

konulmasında önemli bir faktör olarak nitelendirilmektedir. Bu çerçevede metaforların kişilerin kendilerini ve dünyayı algılama biçimlerini gösterdikleri belirtilmektedir (Girmen, 2007). Bu süreçte insanlar farklı metafor türlerinden yararlanmaktadır. Literatürde yer alan metafor türlerine ilişkin geliştirilen ve yaygın bir şekilde kabul gören kuramların başında Lakoff ve Johnson (1981) tarafından geliştirilen “Çağdaş Metaforlar Teorisi” bulunmaktadır. Söz konusu teoriye göre metafor türleri varlıksal, kavramsal ve yönelimsel metaforlar şeklinde üçe ayrılmakta ve bu metafor türlerinin genel özellikleri aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

Kavramsal metaforlar: Olağandışı dile özgü olduğu belirtilen metaforun aslında gündelik dile ait olduğu ve bununla birlikte gündelik “kavram sisteminin” de doğası gereği metaforik olduğu belirtilmektedir. Ayrıca kavramsal metaforların sıradan detaylara dek günlük faaliyetlere de yön verdiği görülmektedir (Lakoff ve Johnson, 1981, s.25). Bu çerçevede kavramsal metaforların dile özgü atasözleri ve deyimler hatta bazen argo ile başlayan ve ötesinde dilin millileşen tüm renklerini taşıyan geniş bir kullanım alanına sahip olduğu belirtilmektedir (Arslan, 2008).

Yönelimsel metaforlar: İnsanların içinde yaşadığı dünyadan esinlenip oluşturmuş olduğu metaforların dilimizde de sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Örnek olarak ayağı yere değmemek, başı göğe ermek gibi metaforların Türkçede mutluluğu belirtmek için kullanıldığı bilinmektedir. Bu anlamda yükselme ya da yüksekliğin mutlulukla ilişkilendirildiği söylenmektedir. Benzer olarak esir düşmek, yorgun düşmek gibi negatif anlam içerenlerin de genellikle mutsuzlukla ilişkilendirildiği görülmektedir (Lakoff ve Johnson, 1981, s.25; Aubusson, 2002, s.1). Yön metaforunun daha çok kavramların mekânsal anlamda birbiri ile ilişki içinde olan metafor türü olduğu belirtilmektedir. Genelde imaj tasarımı (image schemata) olarak ifade edilen soyut kavramların fiziksel tecrübelerimiz ile kavranmasını sağlayan bir mekanizma olduğu bilinmektedir. Bir bakıma somut denilebilecek olan bu aktarımda soyut düşünce ve duyguların taşımakta olduğu moral değerleri ve genel algıya bağlı olarak aşağı-yukarı, içeri-dışarı ve ön-arka gibi çevresel yönelimlere göre gerçekleştiği belirtilmektedir. “Daha fazla, yukarı(da)dır.” Metaforunun en yaygın yön metafor örneği olduğu bilinmektedir (Arslan, 2008).

Varlıksal metaforlar: Varlığın tanınması ve anlamlandırılması amacıyla ontoloji, kullanılan dil aracılığıyla yolu aydınlatmaktadır. Kullanılan dilin ifade yeteneği ne kadar güçlü olursa tanımlamaya çalıştığı varlığı da o kadar net bir şekilde anlayıp kavrayabildiği belirtilmektedir. Dilin içinde yaşadığı dünyayı tanımlaması, kavramların birbiriyle ilişkili olması sonucunda edindiği tecrübelerin ilişkide olduğu varlıkların özellikleri, sahip olduğu bilgi ve birikimden hareketle tanımlanmasına uğraşılırken kendisine kolaylık sağlayabilecek yolları keşfettiği belirtilmektedir (Lakoff ve Johnson, 1981, s.25). Varlıksal metaforunda fiziksel olmayan bir varlığın fiziksel bir varlık veya madde, töz (substance) olarak gösteren metafor olduğu görülmektedir. Bir şeyin varlıksal metaforlarda ontolojik statüsünün değiştiği belirtilmektedir (Arslan, 2008). Özellikle soyut özellikteki varlıkların ontolojik metaforlarda, durumlarının somut bir varlıkmiş gibi karşımıza getirildiği görülmektedir. Hedef kaynak ve kavramlar arasında benzetmeye dayalı gerçekleştirilen ilişkilendirmenin somutlaştırma ile sınırlı olması sebebiyle bu metaforun genel ve daha yüzeysel özellikte olduğu belirtilmektedir (Çetinkaya, 2018).

2.13.2. Metaforun İşlevleri

Genellikle metaforun edebiyatta söz sanatı olarak kullanıldığı görüşünün yaygın olduğu görülmektedir. Metaforların edebiyatta kelimelerin süslenmesinde kullanılan ve anlamı zenginleştiren söz sanatı olduğu bilinmektedir. Mecaz, teşbih, istiare, değişmece, intak, mecaz-ı Mürsel vb. metaforların felsefede de sıklıkla kullanıldığı belirtilmektedir. Bilinenler ile bilinmeyene yapılan yolculukta ve mutlak bilgiye ulaşılmasında metaforlardan yararlandığı görülmektedir. Bu hususta yapılan ilk metafor çalışmalarına bakıldığında Aristoteles'e dek uzandığı ve onun çağdaşlarından farklı bir şekilde metaforun bireyi doğrulardan ve yaşamın gerçekliğinden uzaklaştırması görüşünü reddettiği bilinmektedir. Metaforların eğitim-öğretimde kullanımının ise yanlış bir bilginin tespiti, kavramların doğru çağrışımlar ile zihne kodlanması ve gerektiğinde hatırlanmasını sağlayan eğitim metodu olarak kullanıldığı görülmektedir. Bununla birlikte dil öğretiminde de oldukça yaygın bir şekilde kullanıldığı bilinmektedir. Dünyanın gözlemlenmesi ve yeni duyular oluşturmak adına bilişsel bir araç işlevi görmesi sebebi ile dil öğretiminde metafor kazandırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. İfadenin

güçlü görünmesi ya da canlılığı ile bir fikir ya da kavramı metaforun etkileyebildiği belirtilmektedir (Zheng ve Song, 2010; akt. Gönül, 2019, s.23).

Booth (2003), yaptığı çalışmada metaforun temel işlevlerini aşağıdaki gibi sıralanmıştır;

- Metaforların kast ettiği veya söylediği anlamın bir dereceye dek bağlamı değiştirebildiği bilinmektedir.
- Metaforların anlam değerinin her zaman gerçek anlam değerinden daha yoğun olduğu görülmektedir.
- Göreceli anlam değerleri taşımaktadırlar.
- Toplumsal anlam değeri taşımaktadırlar.
- İnsanların kullandıkları metaforların kişiliğine ilişkin ipuçları taşıdığı görülmektedir.
- Metaforların kişide düşünme derinliği oluşturduğu görülmektedir.
- Metaforların kültür ve karakteri tanımada araç olarak kullanılabilirdiği bilinmektedir (akt. Girmen, 2007).

Nesterova (2011) tarafından yapılmış olan çalışmada belirtilen metaforların temel işlevleri aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (akt. Gediktaş-Bozkurt, 2012);

Adlandırma; metaforların özellikle gerçekliğe karşılık bulunmasında uygun kelimenin bulunamaması halinde ve bilim terminolojisinin oluşturulmasında dilin doğal bir mekanizması olarak ortaya çıkmaktadır. Fakat söz konusu sürecin sözlüğe yeni bir gösterge eklenmesinden ziyade var olan sözcüklerin işlevsel alanının genişletilmesinden oluşmaktadır. Böylelikle adlandırma, yeniden anlamlandırma olarak nitelendirilebilmektedir.

Soyut kavramların oluşturulması; insanların tecrübelerinin yalnızca fiziki olmadığı, zihni, hissi, metafizik ve kültürel tecrübelerinde var olduğu bilinmektedir. Fakat fiziki tecrübelerin ortak noktalarının daha fazla olduğu görülmektedir.

Yönlendirme; metafor ile oluşan kalıplar, davranış, düşünce ve eylemlerimizi de şekillendirmektedir. Metaforlar ile zihni modellerimiz arasında oldukça yakın bir ilişkinin olduğu bilinmektedir. Metaforların, zihni ve duygusal tecrübelerimizi, paradigma ve tecrübelerimizi şekillendirmekte ve duygusal ve

zihni tecrübelerime belli bir kapsam kazandırmaktadır. Daha sonra bu kavramların kullanılması ile başka kavramların da anlaşılmasına uğraşıldığı, istiareler ve benzetmeleri aracılığı ile yeni zihni modeller oluşturulmaktadır.

Yeni bilginin üretimi; bilinen gerçekler aracılığı ile bilinmeyenlerin anlaşılması yine metaforlar ile sağlanmaktadır. Bir gerçeğin özelliklerinden yola çıkılarak başka bir gerçeğin anlaşılıp tecrübe edilmesinde çoğunlukla metaforlardan yararlanılmaktadır.

Metaforların bilişsel yaratıcılığı; zihnimizde var olan ve aşikâr benzerliklerin, ilişkilerin ve görüşlerin de ötesinde kendi oluşturmuş oldukları yeni benzerliklere, görüş ve ilişkilere yönlendirmektedir.

Metafor keşiftir; zira sözcüğün tek başına daha önce taşıyamayacağı bir anlam boyutunun keşfedildiği, böylelikle hem sözcüğün hem de düşüncenin anlam kapsamı genişlemektedir.

Psikolojik tesir; açık ifadeden ziyade metaforun önemli bir tesir gücünün olduğu bilinmektedir. Bu sebeple okuyucunun ya da dinleyicinin tasavvur ve tahayyül olanakları zenginleşmektedir. Böylelikle normal ifadedeki manaya psikolojik tesir katmaktadır.

Paradigmaların çeşitlendirilmesi; yeni metaforların tecrübelerle farklı bir açıdan bakılmasını ve böylelikle yeni kavramların, orijinal semantik anlamların oluşması sağlanmaktadır. Metaforun belirsizliklerin olması açısından zenginliği, sonsuz çağrışımlar ve yorumlara açık olması özelliği sebebi ile yaratıcı bir güç olduğu görülmektedir. Sonuç olarak metaforun bir seçme işlemi olduğu ve böylelikle eşyaları yeniden adlandırma ve anlamlandırma ile “yeni dünyaları”, özgürlüğü vaat etmektedir.

İletişimsel ve eğitimsel işlevi; başlangıçta bozuk bildirim şeklinde görülen metaforik deyimler, nihai amacına okuyucunun yorumu ile ulaşabilmektedir.

Metafor dil oyunudur; metafor çözümlenmesinin belirli kurallara göre gerçekleştirilen dil oyunu, hakikat arayışı olduğu belirtilmektedir. Her oyundaki gibi metaforların da bazı riskler içerdiği ancak “yeni bir anlamsal seviyeye” çıkmayı vaat ettiği belirtilmektedir.

2.14. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde uzaktan eğitim kavramı ile ilgili literatürde yer alan çalışmaların özelliklerine yer verilmiştir.

2.14.1. Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerin İncelendiği Çalışmalar

Can (2020), Covid-19 pandemisinin Türkiye'deki uzaktan eğitim etkilerini değerlendirmek ve önerilerde bulunmak amacıyla yaptığı çalışmada, EBA üzerinden açık ve uzaktan eğitim etkinliklerinde erişimin sınırlı düzeyde kaldığı, tüm derslere yönelik uygulamanın yer almadığı, özellikle okul öncesi döneme yönelik bir uygulamanın gerçekleştirilmediği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca, tüm öğretim kademe öğretmenlerinin sisteme dahil edilmedikleri çalışma sonucunda görülmektedir.

Özdoğan, Berkant (2020), 137 paydaş (okul yöneticileri, öğretim üyeleri, veliler, öğrenciler) ile gerçekleştirilen çalışmada Pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüşler incelemiştir. Çalışma sonucunda uzaktan eğitimin avantajlarına yönelik görüşler zaman ve mekândan bağımsız olması, derslerin tekrar izlenebilmesi, eğitim ihtiyaçlarının karşılanması ve hastalığa karşı koruma olarak görülürken dezavantaj olarak motivasyon kaybı, ölçme ve değerlendirmenin aksamaması, fırsat eşitsizliği, iletişim problemleri ve teknik problemler görülmüştür.

Kürtüncü, Kurt (2020), hemşirelik bölümü okuyan 516 öğrenci ile gerçekleştirdiği çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili yaşadıkları sorunları ele almıştır. Yaşanan sorunlar alt yapı sorunları, imkân kısıtlılığı, pandeminin getirdiği duygu durumu ve sınav kaygısı olarak temalandırılmıştır.

Demir, Özdaş (2020) ilkokullarda görev yapan 44 öğretmen ile yaptıkları çalışmada uzaktan eğitim faaliyetlerine yönelik görüşleri incelemiştir. Öğretmenler uzaktan eğitim sürecini bilgisayar, internet, iletişim araçları ve mesajlaşma programları ile veli ve öğrenciler ile iletişime geçmiş, öğrencileri yönlendirip, takip etmişlerdir. Uzaktan eğitim faaliyetleri memnun edici, elverişsiz ve sınırlı olarak üç tema altında toplanmıştır. Uzaktan eğitim ile ilgili en yaygın sorunların alt yapı problemleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Keskin, Kaya (2020), 652 lisans/lisansüstü öğrenci ile gerçekleştirdikleri çalışmada Pandemi sürecinde öğrencilerin sosyal medya ve televizyon karşısında geçirdikleri sürenin yaklaşık iki kat arttığı bulundu. Öğrenciler öğretim elemanlarıyla rahatça iletişim kuramadıklarını, kendi hızlarında öğrenmelerine olanak sağladığını fakat öğrenilenin çabuk unutulduğunu, teknik sorunların yaşandığını belirtmiştir.

Bakioğlu, Çevik (2020), ortaokullarda görev yapan 75 fen bilgisi öğretmeni ile yürüttüğü çalışmada öğretmen görüşlerinin analizi sonucunda Fen Bilimleri öğretmenlerinin pandeminin ne olduğunu bilemediklerini ortaya koymuştur. Eğitim teknolojileri kullanımı ve mesleki gelişimlerinin olumlu yönde etkilendiği belirlendiği gibi öğrencilerde oluşabilecek bilgi eksiklikleri nedeniyle kaygılı oldukları, kendilerini yetersiz hissettikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Hanbay Tiryaki (2021), Hatay il merkezinde görev yapan 12 öğretmen ile gerçekleştirdiği çalışmada Covid-19 süreci özelinde karşılaşılan durumlar, uzaktan eğitimin sağladığı kolaylıklar, uzaktan eğitimde karşılaşılan dezavantajlar, süreç boyunca hissedilen ihtiyaçlar temalarına ulaşmıştır. Bu analiz sonucunda ölçme ve değerlendirme problemleri, hizmet içi eğitim ihtiyacı, öğrenciler arasında oluşan fırsat eşitsizliği önemli sonuçlar arasındadır.

Yolcu (2020), Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin uzaktan eğitim deneyimlerini araştırdığı çalışmada öğrencilerin büyük oranda teknik donanımlarının ve hazırbulunuşluklarının yeterli olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Öğrencilerin %83'ü eğitimlerin eksik kalacağı korkusu içindeyken, derslerin tekrar izlenebilmesi ve rahat bir ortamda takip ediliyor olması avantajlar arasında yer almıştır. Ev ortamında yaşanan dikkat dağınıklığı, uygulamalı dersler için uzaktan eğitim sisteminin uygunsuzluğu ise araştırmanın dikkat çeken sonuçlarıdır.

Avcı (2021), farklı branşlardaki öğretmenlerin uzaktan eğitim süreci ile ilgili düşüncelerin betimlemesini ve sürecin değerlendirilmesini amaçladığı çalışmasında 14 sorudan oluşan online form ile verilerini toplamıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin uzaktan eğitim içeriği hazırlamakta zorluk çektiği ve meslektaşlarından yardım aldıkları görülmüştür.

Canpolat ve Yıldırım (2021), 8 ortaokul öğretmeni ile yaptığı çalışmada yapılan uzaktan eğitimin zaman ve mekândan bağımsız olarak açık erişimin

sunulması, EBA ara yüzünün kullanımının kolay olması, öğretmen ve öğrencilerin teknoloji kullanım yeterliliklerini geliştirmesi açısından olumlu görüşlere ulaşmıştır. Diğer yandan erişimi olmayan öğrencilerin eğitimden faydalanamaması, canlı ders saatlerinin çakışması ve alt yapı yetersizliği olumsuz görüşler arasındadır.

2.14.2. Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Metaforik Algı Çalışmaları

Akpolat (2021), İstanbul ili Eyüp ilçesinde öğrenim gören 116 öğrenci ile yaptığı çalışmada 97 geçerli metafor üretilmiştir. 10 farklı kavramsal kategoriye ulaşılmış ve araştırmanın sonucunda öğrencilerin uzaktan eğitimi en yüksek düzeyde bireysel çaba gerektirici olarak algıladıkları görülmüştür. Kız öğrenciler daha çok uzaktan eğitimi etkileşimsiz ve verimsiz olarak algılarken erkek öğrencilerin çeşitlilik sunan ve kolay ulaşılabilir olarak algıladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Atik (2020), devlet üniversitesinde öğrenim gören 34 öğrenci ile yaptığı çalışmada dört tema elde etmiştir. Metaforlar “İletişim”, “Duyuşsal”, “Eğitsel” ve “Erişebilirlik” adı altında incelenmiştir. Katılımcılar iletişim temasında sosyalleşme, eğitsel temasında bağımsız öğrenme ve verimlilik, erişebilirlik temasında ise yaşanan teknolojik sorunlara yer vermişlerdir.

Bozkurt (2020), Eskişehir ve Konya illerinde devlet okullarına devam eden 77 ilköğretim öğrencisi ile gerçekleştirdiği çalışmasını olumlu ve olumsuz gruplarda incelemiştir. Olumlu metafor grubunda kolaylaştırıcı, topluluk hissi, özerklik, içsel motivasyon temaları ortaya çıkmıştır. Olumsuz metafor grubunda ise kalite, eşitsizlik, iletişimsizlik ve duyuşsal yakınlık temaları oluşturulmuştur. Çalışma sonucuna göre uzaktan eğitimde kuram ve uygulamanın dengeli bir şekilde uygulanması önerilmiştir.

Çokyaman ve Ünal (2021), 135 öğretmen, 128 öğrenci ile Covid-19 döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim faaliyetlerine yönelik metafor analizi çalışmasında beş kategori elde etmişlerdir. Kategoriler incelendiğinde öğrenci ve öğretmenlerin olumlun algılara sahip oldukları sonucu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin çoğu olumlu algılara sahipken etkileşim ve duyuşsal kategorilerde olumsuz algılara sahip olduğu, öğretmenlerin ise erişim dışında tüm alanlarda olumlu algılara sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Doğan (2021), Sakarya ilinde eğitime devam eden 77 öğrenci ile gerçekleştirilen çalışmada 77 geçerli metafor üretilmiştir. Bu metaforlar beş kategoride incelenmiştir. Bu kategoriler “Sıkıcı Bir Unsur Olarak Uzaktan Eğitim”, “Zor Bir Unsur Olarak Uzaktan Eğitim”, “Anlamsız Bir Unsur Olarak Uzaktan Eğitim” olarak adlandırılmıştır. Araştırma sonucuna göre üretilen metaforların tamamı olumsuzdur. Bu sonucun alınmasında okulların yalnızca bilgi aktarım yuvası değil aynı zamanda sosyalleşme ortamı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Elkatmış ve Tanık (2022), Kırıkkale niversitesinde lisans öğrenimi gören öğrenciler ile yapılan çalışmada 145 geçerli metafora ulaşılmıştır. Geliştirilen metaforlar 8 kategori altında incelenmiş ve en fazla metaforu kapsayanın “Gereklilik Olan Uzaktan Eğitim” olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmada dikkat çeken hususlardan biri öğrencilerin oluşturdukları metaforların okudukları bölüm ile ilgili kavramlar içermesidir. Bu durum öğrencilerin eğitim aldıkları alanı benimsemeleri olarak yorumlanabilir. Araştırma metaforlarının büyük çoğunluğu olumsuzdur. Öğrenciler uzaktan eğitimi yetersiz görmektedir.

Kazu, Bahçeci ve Yalçın (2021), alışma uzaktan eğitim veren 78 ğretmen ile yrtlmştir. Oluşturulan metaforlar 5 kategoride incelenmiş ve metaforların olumsuz yorumlar içerdiği grlmştir. Öğretmenlerin ortak görüşü uzaktan eğitimin verimsiz geçtiğine dairdir. Araştırmada ğretmenlerin büyük kısmı ödevlere ilişkin olumsuz metaforlar üretmişlerdir. Kontrol mekanizmasının bulunmaması sebebiyle ödevlere gereken özenin gösterilmediği ifade edilmiştir.

Öztürk ve Koca (2021), Hatay ve İstanbul’da bulunan 152 ğrenci ile gerçekleştirilen çalışmada 159 metafor elde edilmiştir. Uzaktan eğitim kavramına ilişkin 7 kategori oluşturulmuştur. En çok üretilen metaforların “okul”, “anlamsız”, “rgn eğitim” olduğu grlmştir. Araştırmada olumsuz anlamda uzaktan eğitim kategorisinin frekansı (f=33) yüksektir.

Öğretmenler üzerinde bu konuda yapılan farklı bir araştırmada Covid-19 sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin metaforik algılarının incelenmesi amaçlanmış, söz konusu çalışmaya 27 farklı yerleşim yerinde görev yapan 120 ğretmen katılmıştır. Araştırmanın sonunda öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin metaforik algılarının “Tek yönlü etkinlik olarak uzaktan eğitim, simülasyon olarak

uzaktan eğitim, geçici hizmet olarak uzaktan eğitim, uzaktan eğitim kötü deneyim, hayatta kalan olarak uzaktan eğitim, boş bir etkinlik olarak uzaktan eğitim, geçiş olarak uzaktan eğitim ve karşılıklı etkinlik olarak uzaktan eğitim” temaları altında toplandığı bulunmuştur (Sipahioğlu, 2022).

Öğrenciler üzerinde gerçekleştirilen bir çalışmada Covid-19 sürecinde ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik metaforik algılarının incelenmesi amaçlandığı çalışmada öğrencilerin pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik metaforlarının olumlu, olumsuz ve nötr metaforlar şeklinde üç tema altında toplandığı bulunmuştur. Olumsuz metaforların genellikle uzaktan eğitimin fayda sağlamayacağına ilişkin algılardan meydana geldiği bulunmuştur. Olumlu metaforların ise “teknolojiden yararlanılarak ihtiyaçların karşılanması” şeklinde algılandığı rapor edilmiştir (Bekdaş ve Karaoğulları, 2021).

Covid-19 sürecinde öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik metaforik algılarının incelendiği bir çalışmada bazı değişkenlere göre öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik metaforik algıları incelenmiştir. Söz konusu çalışmaya 50 beden eğitimi ve spor öğretmeni adayları katılmıştır. Araştırmanın sonunda öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik metaforlarının “problemleri yapı”, “karmaşık bir yapı”, “gelişmemiş bir yapı”, “gerekli bir yapı” ve “sanal bir yapı” olarak sıralandığı tespit edilmiştir (Bozdağ ve Dinç, 2020).

Fidan (2017) tarafından yapılan çalışmada uzaktan eğitim olarak verilen harmanlanmış eğitim modeline ilişkin öğrenci metaforlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmaya üniversite öğrenimi sürecinde uzaktan eğitim alan 130 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik metaforlarının genel olarak olumlu olduğu bulunmuştur.

Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik metaforlarının altı tema altında toplandığı bulunmuş, söz konusu temaların “teknolojik”, “eğitim biçimi”, “yararlı olan”, “olumsuz olan”, “özerk” ve “diğer” şeklinde sıralandığı tespit edilmiştir.

Üniversite personeli üzerinde yürütülen çalışmada katılımcıların uzaktan eğitime yönelik metaforlarının “herkesin her yaşta gereksinim duyduğu ihtiyaç”, “yaygınlık”, “erişim” ve “öğrenmenin sağlanmasında kullanılan bir araç” şeklinde sıralandığı bulunmuş, bu kapsamda uzaktan eğitimin yarar sağlama işlevinin yüksek olduğuna vurgu yapılmıştır (Güneş, 2017).

Öğretmen adayları üzerinde yürütülen bir çalışmada uzaktan eğitimi faydalı gören öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik metaforlarının “altın”, “fırsat”, “koruyucu kalkan”, “vitamin hâpi”, “yol”, “bulunmaz nimet”, “hazır”, “kurtarıcı” ve “yara bandı” şeklinde sıralandığı tespit edilmiştir (Öztürk vd., 2021).

Üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen bir çalışmada uzaktan eğitimin önemli bir ihtiyaç olduğu, öğrencilerin uzaktan eğitimi güneş gözlüğüne benzettiği, bu kapsamda uzaktan eğitimi bir ihtiyaçtan ziyade önemli bir zorunluluk olarak nitelendirdikleri bulunmuştur (Demirbilek, 2021).

Yabancı öğrenciler üzerinde yürütülen bir çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitimi kendilerine yarar sağlayan bir ihtiyaç olarak gördükleri bulunmuştur. Söz konusu çalışmada öğrencilerin fayda sağlayan bir ihtiyaç temasına ilişkin metaforlarının “bir rüya, kayıp bir sevgili, umut, oksijen, su, ekmek, bir kısıntı yiyecek bekleyen bir balık, karanlıkta görülen, ulaşılmaz bir ışık, uzakta garip bir adam, zafere giden yol ve çikolata” şeklinde sıralandığı tespit edilmiştir (Abasli ve Jafarova, 2020).

Uzaktan Türkçe öğreten öğretmenler üzerinde gerçekleştirilen bir çalışmada katılımcıların uzaktan eğitime yönelik metaforik algılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmada katılımcıların uzaktan eğitimi “evimizden tüm dünyaya ulaşabilmek” ve “dünyaya bakacak yeni bir pencere açmak” şeklinde tanımladıkları, bu kapsamda uzaktan eğitimi oldukça geniş bir bilgi kaynağı olarak değerlendirdikleri bulunmuştur (Eroğlu ve Okur, 2021).

Üniversitelerde uzaktan eğitim veren öğretim elemanları ile öğretim üyeleri üzerinde yürütülen çalışmada uzaktan eğitime yönelik metaforların incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmada katılımcıların uzaktan eğitime yönelik metaforlarının araç, kılavuz, gelişim, ihtiyaç, erişim ve yaygınlık temaları şeklinde sıralandığı tespit edilmiştir (Güneş, 2017).

Öğretmen ve öğrenciler üzerinde bu konuda yapılan başka bir çalışmada katılımcıların uzaktan eğitime yönelik hem olumlu hem de olumsuz metaforlar geliştirdikleri bulunmuş, öğrenci ve öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik metaforlarının duyuşsal, eğitim, etkileşim, esneklik ve erişim temaları altında toplandığı belirlenmiştir (Çokyaman ve Ünal, 2021, s.1693).

Uzaktan eğitim alan öğrenciler üzerinde bu alanda yürütülen farklı bir çalışmada uzaktan eğitime yönelik metaforik algıların incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmada katılımcıların uzaktan eğitime yönelik metaforik algılarının duyusal, etkileşim, eğitsel, erişilebilirlik ve esneklik temaları altında toplandığı bulunmuştur (Çivril vd., 2018).

İlkokul öğrencileri üzerinde yürütülen bir çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik metaforlarının “eğlence, yardımcı, eğitim, teknoloji, özgürlük, konfor, esneklik ve hız” temaları şeklinde sıralandığı bulunmuştur (Yıldız vd., 2021).

Ortaokul öğrencileri üzerinde bu konuda yürütülen diğer bir çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik metaforik algılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmada toplam 97 metaforun ortaya çıktığı bulunmuş, metaforlara ilişkin temaların bireysel çaba gerektiren, teknik açıdan imkân gerektiren ve verimsiz uygulamalar şeklinde sıralandığı tespit edilmiştir (Akpolat, 2021).

Yetişkin bireylerin internet ve sosyal ağ araçlarına ilişkin metaforik algılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmada ihtiyaç temasına ilişkin metaforların iç organlar, makine, nefes alma, cankurtaran, kalp, ekmek, güneş, su ve hayat olarak sıralandığı, yarar temasının ise araba metaforu ile tanımlandığı bulunmuştur (Fidan, 2014).

Üstün yetenekli öğrenciler üzerinde gerçekleştirilen farklı bir çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin metaforik algıları incelenmiş, öğrencilerin eğitimde yarar sağlama noktasında uzaktan eğitime yönelik metaforlarının “güneş, ışık, yağmur, su, bitki kökü, polen, ay, rüzgar, toprak, deniz, bulut, hava, yıldız, mum, ağaç, akciğer toplumun, toplumun kalbi, toplu taşıma, çiçek, ses, toprak, bitki, sevinç, okul, aşk, geniş aile, sarmaşık, doğa, örümcek bacakları, arı kovanı, sonbahar yaprakları, ses dalgası, teknolojik cihaz, emtia” şeklinde sıralandığı bulunmuştur (Sever vd., 2021).

Öğretmen adayları üzerinde yürütülen başka bir araştırmada öğretmen adaylarının uzaktan eğitim sürecine ilişkin metaforik algılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmada öğretmen adaylarının uzaktan eğitimi önemli bir ihtiyaç olarak gördükleri bulunmuştur. İhtiyaç temasına ilişkin metaforların

alışveriş, buzdolabı, dost, sihirli lamba, ilaç, saray, han, cankurtaran, hızır, bilinmeyen numaralar servisi, kahraman, köprü, hayat, tükenmez pil, ışık, güneş, yardım kurumları, lamba, çanta ve yol şeklinde sıralandığı tespit edilmiştir (Kaleli-Yılmaz ve Güven, 2015).

Farklı bölümlerde öğrenim gören öğretmen adayları üzerinde gerçekleştirilen bir çalışmada internet tabanlı öğrenmeye yönelik metaforik algıların incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmada katılımcıların interneti temel bilgi kaynakları arasında gördükleri bulunmuştur. Bunun yanında internetin iyi bir iletişim aracı olmasının yanında bilgiye ulaşma konusunda hızlı ve etkili bir yöntem olduğu tespit edilmiştir (Aksal vd., 2014).

Ortaokul öğrencilerinin covid-19 sürecinde uzaktan eğitime yönelik metaforik algılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmaya dört farklı ortaokulda öğrenim gören toplam 300 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın sonunda bazı öğrencilerin uzaktan eğitime kıyasla yüz yüze eğitimi daha verimli buldukları belirlenmiştir. Buna karşılık öğrencilerin büyük bir bölümünün uzaktan eğitimi “rahatlık” ve “eğlence” gibi olumlu metaforlar ile ifade ettikleri bulunmuştur (İnci, 2021).

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma deseni, çalışma grubu, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, veri toplama süreci, veri analizi ve araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği açıklanmaktadır.

3.6. Araştırma Deseni

Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim kavramı hakkındaki metaforik algılarını inceleyen bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgu bilim) yaklaşımı kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemleri birden fazla kaynaktan veri toplayarak, probleme ilişkin olguların gerçekçi bir şekilde anlamlandırılma sürecidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Felsefi bir yaklaşım ve araştırma yöntemi olan fenomenoloji anlamlılık-duyarlılık- yorum olarak tanımlanır (Yılmaz ve Şekerci, 2016). Fenomenoloji, günlük deneyimlerimizin anlamı ve doğası hakkında derinlemesine bir anlayış kazanılmasını amaçlar ve insanların bazı fenomenleri nasıl tecrübe ettiklerinin metodolojik bir biçimde betimlemesini gerektirir (Patton, 2018). Çalışmanın amacı ve içeriği göz önünde bulundurulduğunda uzaktan eğitim kavramının çeşitli açılardan değerlendirilebilmesi, uzaktan eğitim programların yapısına ve işleyişine yönelik öneriler geliştirmeye elverişli olması sebebiyle araştırma deseni fenomenoloji olarak belirlenmiştir.

3.7. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılında Giresun ilinde ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleri arasından amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenen 30 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde gönüllülük esası, amaca uygun verilerin elde edilebilmesi ve kolay ulaşılabilir olması ölçütleri dikkate alınmıştır.

Büyüköztürk (2019)'a göre amaçlı örnekleme çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanır. Amaçlı örnekleme durumların, olgu ve olayların açıklanmasında tercih edilir.

Bu araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme seçilmiştir. Uygun örnekleme, araştırmacının örnekleme grubuna ulaşmasının çok zor olduğu durumlarda kullanılan popüler bir örneklemedir (Özen ve Gül, 2007, s. 413). Pandemi sebebiyle örnekleme grubuna erişimin zor olması ve hız ve pratiklik kazandırması açısından çalışma için uygun görülmüştür (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

3.8. Veri Toplama Araçları

Çalışmanın veri toplama bölümünün odak noktası verilerin toplanmasından ziyade kaliteli verilerin üretilmesidir (Mason, 2002). Verilerin üretilmesinde en büyük amaç betimleme yapmak, daha çok ilişki kurmak ve bütünsel bir analize ulaşma kaynağı elde etmektir.

Metafor, kavramların açıklanmasında katılımcıların tecrübelerini barındırması ve araştırılan kavram hakkında derin bir anlayış sunması açısından bu çalışmada üretilmesi amaçlanan verilere uygun bir araştırma aracıdır. Saban'a (2008) göre araştırma aracı olarak “..... gibidir; çünkü” açık uçlu soru kalıbının kullanıldığı çalışmalarda metafor konusu ve kaynağın arasındaki bağlantı için “gibidir”, metafor tanımlarına sebep sunabilmeleri için ise “çünkü” kavramı kullanılır.

Yarı yapılandırılmış soru formu metafor çalışmalarında en çok tercih edilen veri toplama araçlarından biridir (Döş, 2010). Çalışmada yarı yapılandırılmış soru formu sınıf öğretmenlerine ulaştırılmış ve soru iki kademededen oluşup; ilk kademedede uzaktan eğitime ilişkin metafor üretilmesi, ikinci kademedede ise sınıf öğretmenin seçtiği metaforu tercih etme nedenini ifade etmesi beklenmiştir.

3.9. Veri Toplama Süreci

Veri toplama aracı Milli Eğitim Bakanlığı il milli eğitim müdürlüğünden gerekli izinler alındıktan sonra 2020-2021 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Giresun iline bağlı ilkokullarda görev alan 60 sınıf öğretmenine ulaşılarak uygulanmıştır. Süreç araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Veri toplama araçları öğretmenlere online ortamlar (WhatsApp öğretmen grupları ve Google form) aracılığıyla sınıf öğretmenlerine iletilmiştir. Gönderilen formda araştırmacı tarafından metafor kavramı, araştırmanın amacı açıklanmış ve formda bulunan

soruya bir adet örnek cevap sunulmuştur. Gönderilen forma 60 sınıf öğretmeni Google form ve WhatsApp üzerinden dönüş yapmıştır.

3.10. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmaların güvendiuyulabilirliği inandırıcılık, aktarılabilirlik, güvenilebilirlik ve onaylanabilirlik ölçütlerine bağlıdır (Arastaman ve Fidan, 2018). İnanırıcılık, araştırmacının elde ettiği bulguların gerçek durumu yansıması ile ilgilidir (Özmutlu, 2018). Bu çalışmada inandırıcılığın sağlanması amacıyla araştırmacı üretilen metaforlar arasından ortak kavramlar kullanılacaktır. Aktarılabilirlik, betimlemeler ve doğrudan alıntılar ile okuyuculara araştırma durumunu açık ve anlaşılır biçimde sunmaktır (Özger ve Akanser, 2019). Çalışmada veri toplama süreci, veri analizi ve bulgular bölümü detaylı bir şekilde ele alınarak bu ölçüt sağlanacaktır. Güvenilebilirlik, veri analizinde tutarlılık sağlanması için bir öğretim görevlisi ile paylaşarak sağlanmıştır. Kodlayıcılar arasında tutarlılık gözlenmiş ve Miles Huberman katsayısı .87 bulunmuştur.

3.11. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler araştırmacı tarafından içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir. İçerik çözümlemesi Smith (1975)'e göre mevcut verileri özetleme, standardize etme ve karşılaştırma olarak tanımlanmıştır (Akt. Öğülmüş, 1991).

Çalışma kapsamında Yıldırım ve Şimşek (2013)'in içerik analizi aşamaları uygulanmıştır:

- (1) Verilerin kodlanması ve ayıklanması
- (2) Kategori geliştirme aşaması
- (3) Kodların ve temaların düzenlenmesi
- (4) Bulguların yorumlanması

Verilerin Kodlanması ve Ayıklanması

Verilen cevaplar arasından 10 tanesi sorunun ikinci kademesi olan “çünkü ...” bölümünü gerekçelendirmiş fakat birinci kademe olan “uzaktan eğitim ... gibidir” bölümüne metafor oluşturmadığı için araştırma dışında tutulmuştur. Bu sebeple araştırma dışında tutulan cevapların bazıları:

“Uzaktan eğitim aslında kolay gibidir; çünkü sınıfı içi disiplin ve sorumluluk yükünü azaltır.”

“Uzaktan eğitim yokluğu sıkıntı gibidir; çünkü eğitimin hiç olmamasına göre süper bir şeydir.”

Verilen cevaplar arasından 3 tanesi uzaktan eğitim ile ilgili metafor oluşturmuş fakat oluşturduğu metaforu gerekçelendirmediği için araştırma dışında tutulmuştur. Bu cevaplar: *“Uzaktan eğitim hiçlik gibidir”, “Uzaktan eğitim uzak mesafe ilişkisi gibidir”, “Uzak mesafe ilişkisi yeniliktir”*.

Verilen cevaplar arasından 10 tanesi soru formuna uygun olmayıp uzaktan eğitim kavramına ilişkin tanım ve yorum içerdiği için araştırma dışında tutulmuştur. Bu sebeple araştırma dışında tutulan cevapların bazıları:

“Bazı öğrencilerin doğrudan kabul ettiği eğitim uygulamasıdır çünkü öğrenci için yorucu olmaz.”

“Uzaktan eğitim kişisel mesleki ve teknolojik becerilerin gelişimine katkıda bulunur.”

“Uzaktan eğitimin yer ve zaman sınırlaması olmadan getirdiği ekonomik avantajlar sayesinde yaşam boyu öğrenme imkânı sunmaktadır.”

Verilen cevaplardan 7 tanesi oluşturulan metaforların her bireyde farklı yorumlanmasına açık olup, ortak bir kavram olmamasından sebeple araştırma dışında tutulmuştur. Bu cevaplardan bazıları:

“Uzaktan eğitim sevmek gibidir; çünkü samimiyetsizdir.”

“Uzaktan eğitim gül gibidir; çünkü boşa övülür.”

Kategori Geliştirme Aşaması

Araştırma için kullanılacak 30 metafor elde edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin ürettiği her metafor, metaforun konusu ve kaynağı arasındaki ilişki bakımından analiz edilmiştir. Analiz sonucunda her metafor uzaktan eğitim kavramına ilişkin gelişen algı ile ilişkilendirilerek toplam 4 farklı kavramsal kategori oluşturulmuştur. Bu kategoriler ilk olarak literatür taramasında karşılaşılan kavramlardan oluşturulmuş ve analiz süresince yeni kategoriler geliştirilmiştir.

4. BULGULAR

Araştırmanın alt problemleri doğrultusunda elde edilen bulgular aşağıda sunulmaktadır.

4.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmada ele alınan birinci alt problem doğrultusunda; sınıf öğretmenlerinin “uzaktan eğitim” kavramını açıkladıkları metaforlar Tablo 1 sunulmaktadır.

Tablo 4.1.1 Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforlar

Kategori	Metafor	f
Etkileşim	Ayna Televizyon Radyo Tabela Kitap Robot Duman Spor araba Soğumuş yemek	9
Yarar sağlama	Güneş Alışveriş Otobüs bileti Vitamin Can yeleği Koltuk değneği Ambulans İlaç	7
Kullanışlılık	Uzay Okyanus Labirent Elmas Ağaç Köprü İnternet bankacılığı	7
Geçicilik	Rüya Rüzgar Pencere Mum	5

Araştırmaya katılan öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin metaforik görüşlerinin 4 kategori altında toplandığı görülmektedir. Etkileşim kategorisinde 8 öğretmen görüşü, yarar sağlama kategorisinde 8 öğretmen görüşü, kullanışlılık kategorisinde 7 öğretmen görüşü, geçici kullanım kategorisinde 6 öğretmen görüşü

bulunmaktadır. Kullanışlılık ile etkileşim kategorilerinde 8'er metafor bulunuyorken, yarar sağlama kategorisinde 7 metafor ve geçici kullanım kategorisinde 5 metafor bulunmaktadır.

Tablo 4.1.2. Sınıf Öğretmenlerinin “Etkileşim” Kategorisine İlişkin Ürettikleri Metaforların Frekans Dağılımları

Metafor	Frekans
Ayna	1
Televizyon	1
Radyo	1
Tabela	1
Kitap	1
Robot	1
Duman	1
Spor araba	1
Soğumuş yemek	1

Etkileşim kategorisine ilişkin metaforlar incelendiğinde, toplam 9 adet metafor olduğu ve her metaforda 1 öğretmen görüşü olduğu görülmektedir.

Tablo 4.1.3. Sınıf Öğretmenlerinin “Yarar Sağlama” Kategorisine İlişkin Ürettikleri Metaforların Frekans Dağılımları

Metafor	Frekans
Güneş	2
Alışveriş	1
Otobüs bileti	1
Vitamin	1
Can yeleşti	1

Tablo 4.1.3'ün Devamı

Koltuk değneği	1
Ambulans	1
İlaç	1

Yarar sağlama kategorisine ilişkin metaforlar incelendiğinde, toplam 8 adet metafor olduğu, güneş metaforunu 2 öğretmenin kullandığı, diğer metaforlarda ise 1 öğretmen görüşü olduğu görülmektedir.

Tablo 4.1.4. Sınıf Öğretmenlerinin “Kullanışlılık” Kategorisine İlişkin Ürettikleri Metaforların Frekans Dağılımları

Metafor	Frekans
Uzay	1
Okyanus	1
Labirent	1
Elmas	1
Ağaç	1
Köprü	1
İnternet bankacılığı	1

Kullanışlılık kategorisine ilişkin metaforlar incelendiğinde, toplam 7 adet metafor olduğu ve her metaforda 1 öğretmen görüşü olduğu görülmektedir.

Tablo 4.1.5. Sınıf Öğretmenlerinin “Geçicilik” Kategorisine İlişkin Ürettikleri Metaforların Frekans Dağılımları

Metafor	Frekans
Rüya	2
Rüzgar	1
Pencere	1

Tablo 4.1.5'ün Devamı

Mum

1

Geçicilik kategorisine ilişkin metaforlar incelendiğinde, toplam 4 adet metafor olduğu, rüya metaforunu 2 öğretmenin kullandığı, diğer metaforlarda ise 1 öğretmen görüşü olduğu görülmektedir.

4.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi doğrultusunda; sınıf öğretmenlerinin “uzaktan eğitim” kavramını açıklamak için kullandıkları metaforların benzetme sebepleri incelenmiş ve elde edilen bulgular aşağıda yer alan Tablo 6’da sunulmuştur.

Kategoriler				
Bezenetme Sebebi	Etkileşim	Yarar Sağlama	Kullanışlılık	Geçicilik
Sunum	Ayna Televizyon Radyo Tabela Kitap			
Çalışma Şekli	Robot			
Kullanım Şekli			Elmas Ağaç	
Kullanım Alanı			Köprü	
Kullanım Zamanı		Ambulans İlaç	İnternet bankacılığı	
İlgi Çekicilik	Duman			
Erişebilirlik	Spor araba			
Dönemsellik				Rüya Rüzgar
İhtiyaç Karşılama	Soğumuş yemek	Güneş Alışveriş Otobüs bileti Vitamin Can yeleği Koltuk değneği		Mum
Kapsam			Uzay Okyanus Labirent	

TABLO 4.2.1. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforların Benzerlik Sebepleri

Sınıf öğretmenleri tarafından toplanan uzaktan eğitim kavramına ilişkin metaforların benzerlik sebepleri etkileşim, yarar sağlama, kullanılışlılık ve geçicilik kategorileri altında incelenmiştir.

Sınıf Öğretmenlerinin “Etkileşim” Kategorisine İlişkin Ürettikleri Metaforların Benzerlik Sebepleri

Öğretmenler tarafından etkileşim kategorisinde kullanılan metaforların 5’i uzaktan eğitime sunum şekli olarak benzetilmekte, 1’i çalışma şekli olarak benzetilmekte, 1’i ilgi çekicilik olarak benzetilmekte, 1’i bilgi edinme şekli olarak benzetilmekte, 1’i erişilebilirlik olarak benzetilmekte, 1’i ihtiyaç karşılama olarak benzetilmektedir.

Sunum şeklindeki benzerlikte ayna için “uzaktan eğitim ayna gibidir; çünkü kişi eğitim sürecinde kendini görür”, televizyon için “uzaktan eğitim televizyon gibidir; çünkü etkileşim tek yönlüdür” radyo için “uzaktan eğitim radyo gibidir; çünkü tek bir duyu organına hitap eder”, tabela için “uzaktan eğitim tabela gibidir; çünkü sadece bilgi verir” ve kitap için “uzaktan eğitim kitap gibidir; çünkü bilgi hazır sunulur” ifadeleriyle benzetmeler yapılmıştır. Uzaktan eğitim her ne kadar karşılıklı etkileşime uygun bir eğitim yöntemi olsa da uygulama sırasında bu karşılıklı etkileşim tam olarak sağlanamamaktadır. Teknik araç gereç yetersizlikleri, öğrenci – öğretmen adaptasyon sorunları nedeniyle uzaktan eğitim öğretmen merkezli bir eğitime dönüşebilmektedir. Bu bağlamda sunum şekli olarak tek taraflı bilgi sunan nesnelere / cihazlara benzetilmektedir.

Çalışma şeklindeki benzerlikte robot için “uzaktan eğitim robot gibidir; çünkü ruhu yoktur” ifadesiyle benzetme yapılmaktadır. Uzaktan eğitimde öğretmen – öğrenci iletişiminin yokluğu / yetersizliği nedeniyle yüz yüze eğitime göre daha mekanik bir yapıdadır ve bu yönüyle robota benzetilmektedir.

İlgi çekicilikteki benzerlikte duman için “uzaktan eğitim duman gibidir; çünkü dikkat çeker ama önemsemezsin” ifadesiyle benzetme yapılmaktadır. Uzaktan eğitim özellikle okul öncesi ve ilköğretim dönemindeki öğrenciler için teknoloji ile yapıldığından dolayı ilgi çekicidir ancak öğrencilerin derse yetersiz katılımları söz konusu olabilmektedir. Bu açıdan duman metaforu ile uzaktan eğitimin ilgi çekiciliği ancak buna rağmen yeterince önem verilmemesi arasında benzetme yapılmaktadır.

Erişilebilirlikteki benzerlikte spor araba için “uzaktan eğitim spor araba gibidir; çünkü herkesin hayalidir ama imkânı olan sahip olur” ifadesiyle benzetme yapılmaktadır. Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan en önemli sorunların başında teknik ekipman (bilgisayar, tablet, kamera vb) yetersizlikleri ile internet erişim sorunları gelmektedir. Bu bağlamda spor arabasının herkesin istediği ancak erişemeyen nesne olması ile uzaktan eğitime erişim sorunları arasında benzetme yapılmaktadır.

İhtiyaç karşılamadaki benzerlikte soğumuş yemek için “uzaktan eğitim soğumuş yemek gibidir; çünkü doyersin ama zevk almazsın” ifadesiyle benzetme yapılmaktadır. Bu benzetme her ne kadar bireyin günlük hayattaki bir ihtiyacını karşılamaya yönelik benzetme gibi görünse de uzaktan eğitimde öğretmen – öğrenci arasında duygusal bağ kurulamaması ve öğretmen merkezli ders anlatılması veya öğrencinin derse aktif katılamaması gibi nedenlerle eğitimin tam olarak amacına ulaşamamasına yönelik bir benzetme söz konusudur.

Sınıf Öğretmenlerinin “Yarar Sağlama” Kategorisine İlişkin Ürettikleri Metaforların Benzerlik Sebepleri

Öğretmenler tarafından kullanılan metaforların 6’sı uzaktan eğitime ihtiyaç karşılaması anlamında benzetilmekte, 2’si ise kullanım zamanı olarak benzetilmektedir.

Kullanım zamanındaki benzerlikte ambulans için “uzaktan eğitim ambulans gibidir; çünkü acil yardımımıza gelmiştir” ve ilaç için “uzaktan eğitim ilaç gibidir; çünkü yaralarımızı sarar” ifadeleriyle benzetme yapılmıştır. Uzaktan eğitimin normal şartlar altında kullanılmayıp sadece zorunlu bir ihtiyaç olarak belirli dönemde kullanılması, zorunluluğun ortadan kalmasıyla kullanımının tamamen veya büyük oranda bırakılması ise ambulans – ilaç kullanımının sadece sağlıkla ilgili geçici durumlarda kullanılması arasında benzetme yapılmaktadır.

Sınıf Öğretmenlerinin “Kullanışlılık” Kategorisine İlişkin Ürettikleri Metaforların Benzerlik Sebepleri

Öğretmenler tarafından kullanılan metaforların 3’ü uzaktan eğitime kapsam olarak benzetilmekte, 2’si kullanım şekli olarak benzetilmekte, 1’i kullanım alanı olarak benzetilmekte, 1’i kullanım zamanı olarak benzetilmektedir. İhtiyaç

karşılamadaki benzerlikte güneş için “uzaktan eğitim güneş gibidir; çünkü karanlık günlerimizi aydınlatır”, alışveriş için “uzaktan eğitim alışveriş gibidir; çünkü talep ettiğin sürece alırsın”, otobüs bileti için “uzaktan eğitim otobüs gibidir; çünkü bizi okulumuza, sınıfımıza götürür”, vitamin için “uzaktan eğitim vitamin gibidir; çünkü güçsüz hissettiğimizde yardım eder” ve can yeleği için “uzaktan eğitim can yeleği gibidir; çünkü tam bitti dediğinde seni kurtarır” ifadeleriyle benzetmeler yapılmıştır. Benzetmelerin ortak özelliği metafor olarak kullanılan nesnelere / durumların bir amaca hizmet ediyor olması ve bu hizmetin kişinin bir sorununu çözmeye yönelik olmasıdır. Uzaktan eğitimin örgün öğretim sistemi içerisine önemli ölçüde dahil edilmesi Covid-19 döneminde olmuştur. Covid-19 döneminde eğitim kurumlarının uzun süre tamamen veya kısmen kapalı olması nedeniyle eğitime ara verilmek durumunda kalınmıştır. Bunun yarattığı eğitim eksikliği sorununu ortadan kaldırmak için uzaktan eğitim her ne kadar aksaklıkları olsa da etkili bir çözüm yolu olmuştur. Metafor olarak kullanılan nesnelere sorun çözümüne yönelik olması ile uzaktan eğitimin önemli bir soruna çözüm getiriyor olması arasında benzerlik kurulmaktadır.

Kapsam şeklindeki benzerlikte uzay için “uzaktan eğitim uzay gibidir; çünkü sonsuzdur”, okyanus için “uzaktan eğitim uzay gibidir; çünkü çeşitliliğini bilirsin ama ne kadar olduğunu kestiremezsin” ve labirent için “uzaktan eğitim labirent gibidir; çünkü karmaşıktır” ifadeleriyle benzetmeler yapılmıştır. Uzaktan eğitimin kullanılan teknolojik materyal, web sitesi ve Web 2.0 araçları bakımından zenginliği söz konusudur. Ancak bu zenginliğin kullanılmasında bazı durumlarda öğretmen veya öğrencilerin hazırbulunuşlukları nedeniyle zorluklar yaşanmaktadır. Bu bağlamda uzaktan eğitim geniş kapsamlı ders işleme ve ders sonrası test, ödev vb kullanım kapsamı ile uzay ve okyanusa benzetilirken, bazı kullanıcılar için karmaşık yapısıyla ve labirente benzetilmektedir.

Kullanım şeklindeki benzerlikte elmas için “uzaktan eğitim elmas gibidir; çünkü işleme şekline göre değer kazanır”, ağaç için “uzaktan eğitim ağaç gibidir; çünkü doğru şekilde ilgilenirsen verim alırsın” ifadeleriyle benzetme yapılmıştır. Bu bağlamda uzaktan eğitimin doğru kullanımı sonucunda verimli sonuçlar elde edilebileceği, doğru kullanılmaması durumunda verimli sonuçlar elde edilemeyeceği anlaşılmaktadır. Kullanım alanı şeklindeki benzerlikte köprü için

“uzaktan eğitim köprü gibidir; çünkü bilgiyi evlere dağıtmamızı sağlar” ifadesiyle benzetme yapılmıştır. Bu benzetme ile uzaktan eğitimin çoğunlukla ev ortamında alınan eğitim olmasına ve bu eğitimin bir eğitim aracı (bilgisayar, tablet, telefon vb) vasıtasıyla verilmesine yönelik ilişkilendirme yapılmıştır.

Kullanım zamanı şeklindeki benzerlikte internet bankacılığı için “uzaktan eğitim internet bankacılığı gibidir; çünkü her zaman açıktır” ifadesiyle benzetme yapılmıştır. Bilindiği üzere internet bankacılığı zaman kısıtlaması olmaksızın hemen hemen tüm bankacılık işlemlerine erişimi sağlayarak fiziki bankacılığa önemli bir alternatif oluşturmaktadır. Uzaktan eğitimin de yüz yüze eğitime zaman kısıtlaması olmaksızın alternatif oluşturması nedeniyle internet bankacılığı ile benzetilmektedir.

Sınıf Öğretmenlerinin “Geçicilik” Kategorisine İlişkin Ürettikleri Metaforların Benzerlik Sebepleri

Öğretmenler tarafından kullanılan metaforların 2’si uzaktan eğitime dönemsellik olarak benzetilmekte, 1’i ihtiyaç karşılama olarak benzetilmekte, 1’i kullanım şekli olarak benzetilmektedir.

Dönemsellik şeklindeki benzerlikte rüzgâr için “uzaktan eğitim rüzgâr gibidir; çünkü anlıktır” ve rüya için “uzaktan eğitim rüya gibidir; çünkü kalıcılığı yoktur” ifadeleriyle benzetmeler yapılmıştır. Rüzgâr genellikle kısa bir zaman periyodunda gerçekleşen doğa olayı olup, rüya da daha kısa vadeli gerçekleşen bir olaydır. Öğretmenlerin uzaktan eğitimi kısa vadeli gerçekleşip sonradan etkisi hissedilmeyen bu olaylara benzetmesinin temelinde uzaktan eğitimin uzun vadeli olarak kullanılmayacağına olan düşüncelerinin olduğu söylenebilir.

İhtiyaç karşılama şeklindeki benzerlikte pencere için “uzaktan eğitim pencere gibidir; çünkü çaresiz kaldığımızda bize nefes aldirmiştir” ifadesiyle benzetme yapılmıştır. Bu benzetme ile öğretmen pencerenin zor durumda geçici kullanımını vurgulamakta, yaşanan zorluğa kısa süreli bir çözüm getirdiğini ifade etmektedir. Bu ifade ile öğretmen uzaktan eğitimin de kısa süreli bir kullanımı olacağına dair ilişkilendirme yapmaktadır. Kullanım şeklindeki benzerlikte mum için “uzaktan eğitim mum gibidir; çünkü kullandıkça tükenir” ifadesiyle benzetme yapılmıştır. Her ne kadar mumun ihtiyacı karşılamaya yönelik bir amacı olsa da burada kullanımı nedeniyle bir süre sonra tükeneceğinden hareketle geçicilik

vurgulanmaktadır ve bu da öğretmenlerin uzaktan eğitimin geçici olacağına olan düşüncesini göstermektedir.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim kavramına ilişkin metaforik algılarının incelenmesi amacıyla yapılan çalışmanın sonucu, diğer çalışmalarla benzerlik ve farklılık yönünden karşılaştırılarak tartışılmaktadır. Araştırmanın sınırlılıkları ve sonuçları dikkate alınarak öneriler sunulmaktadır.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonuçlarına göre sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik metaforik algıları etkileşim, yarar sağlama, kullanışlılık ve geçicilik kategorilerinde sınıflanmaktadır. Etkileşim kategorisinde ayna, televizyon, radyo, tabela, kitap, robot, duman, spor araba, soğumuş yemek metaforları üretilmiştir. Yarar sağlama kategorisinde güneş metaforu iki kere olmak üzere alışveriş, otobüs bileti, vitamin, can yeleği, koltuk değneği, ambulans ve ilaç metaforları üretilmiştir. Kullanışlılık kategorisinde uzay, okyanus, labirent, elmas, ağaç, köprü ve internet bankacılığı metaforları üretildi. Geçicilik kategorisinde rüya iki kez olmak üzere rüzgar, pencere ve mum metaforları üretilmiştir. Yapılan bu çalışmada ulaşılan sonuçlar genellikle sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik metaforik algılarının olumlu olduğunu göstermektedir.

Uzaktan eğitim kavramına ilişkin üretilen metaforların benzetme sebepleri sunum şekli, çalışma şekli, ilgi çekicilik, erişilebilirlik, ihtiyaç karşılama, kullanım zamanı, kullanım şekli, kapsam ve dönemselliklerdir. Sunum şekli olarak benzerlik sebebi olan metaforlar ayna, televizyon, radyo, tabela, kitaptır. Çalışma şekli olarak benzerlik gösteren metafor robottur. Kullanım şekli olarak benzerlik gösteren metafor elmas, ağaç ve mumdur. Kullanım alanı olarak benzerlik gösteren metafor köprüdür. Kullanım zamanı olarak benzerlik gösteren metaforlar ambulans, ilaç, internet bankacılığıdır. İlgi çekicilik açısından benzerlik gösteren metafor dumandır. Erişilebilirlik açısından benzerlik gösteren metaforlar spor arabadır. Dönemsellik açısından benzerlik gösteren metaforlar rüya ve rüzgardır. Kapsam açısından benzerlik gösteren metaforlar uzay okyanus ve labirenttir. İhtiyaç karşılama açısından benzerlik gösteren metaforlar soğumuş yemek, güneş, alışveriş, otobüs bileti, vitamin, can yeleği, koltuk değneği ve penceredir.

Yapılan araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimde etkileşim kategorisine ilişkin metaforlar incelendiği zaman, sunum şekli olarak benzerlik gösterdiği metaforların ayna, televizyon, radyo, tabela ve kitap şeklinde sıralandığı tespit edilmiştir. Katılımcıların ilgi çekicilik metaforunun duman, erişilebilirlik metaforunun spor araba ve ihtiyaç karşılama metaforunun soğumuş yemek şeklinde sıralandığı bulunmuştur.

Etkileşim temasına ilişkin metafor algıları incelendiği zaman uzaktan eğitimi hızlı ve kolay etkileşim sağlayan bir eğitim modeli olarak gördükleri bulunmuştur. Bunun yanında katılımcı görüşlerine göre uzaktan eğitim uygulamalarının kullanımı pratik ve birçok duyuya hitap eden etkileşime sahip olduğu tespit edilmiştir. Bilindiği gibi uzaktan eğitim uygulamalarında genellikle bilgisayar gibi karşılıklı etkileşime imkân sağlayan öğretim araçları kullanılmaktadır. Bu kapsamda katılımcıların uzaktan eğitimi yüksek etkileşim sağlayan bir öğretim modeli olarak görmelerinin beklenen bir sonuç olduğu söylenebilir.

Etkileşim konusunda hızlı bir öğrenme aracı olmasının yanında öğretmen ve öğrenci arasındaki etkileşimin sağlanmasında da uzaktan eğitimin önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Literatürde bu alanda yapılan benzer çalışmalarda da karşılıklı etkileşimin sağlanmasında uzaktan eğitimin oldukça etkili bir öğretim modeli olduğu belirtilmektedir.

Yapılan bu çalışmada elde edilen “*uzaktan eğitim spor araba gibidir; çünkü herkesin hayalidir ama imkanı sahip olur*” veriye benzer olarak literatürde yer alan bazı araştırmalarda da katılımcıların uzaktan eğitimi arabaya benzettikleri görülmektedir. Güneş (2017)’in öğretim elemanları üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasında katılımcıların uzaktan eğitimi araba metaforu ile ifade ettikleri bulunmuş, bu kapsamda uzaktan eğitimi tıpkı araba gibi herkesin sahip olmadığı, ancak sahip olanların hayatını kolaylaştıran bir olgu olarak algıladıkları tespit etmiştir.

Bu konuda yürütölen bazı çalışmalarda ise kullanıcıların uzaktan eğitimde etkileşim konusunda metaforik algılarının olumsuz olduğu görülmektedir. Öğretmen ve öğrenciler üzerinde bu konuda yapılan bir çalışmada uzaktan eğitime yönelik metaforların “esneklik” ve “etkileşim” temaları altında toplandığı

görülmüştür. Etkileşim temasında uzaktan eğitim araçlarının yetersiz kaldığı ve öğretmen ile öğrenci arasındaki etkileşimin sağlıklı bir biçimde sağlanamadığı bulunmuştur. (Çokyaman ve Ünal, 2021, s.1694).

Araştırmada elde edilen sonuçların literatür ile uyumlu olduğu görülmektedir. Nitekim literatürde bu konuda yapılan benzer çalışmalarda da uzaktan eğitimin etkileşim sağlama konusunda etkin olduğu (Mozhaeva, 2014, s.1124; Mellati ve Khademi, 2018, s.1; Moore vd., 2016, s.1; Sharp ve Huett, 2006, s.1; Beldarrain, 2006, s.139), özellikle öğrencilere akademik ve mesleki açıdan yarar sağladığı (Sarıdaş ve Deniz, 2018, s.11; Brady vd., 2010, s.151; Parmaksız ve Sıcak, 2015, s.187; Adıgüzel, 2020, s.253; Beach, 2012, s.256) ve geleneksel öğretim yöntemine kıyasla daha kullanışlı olduğu bulgularına ulaşılmıştır (Sochor, 2022, s.1; Nyagorme, 2018, s.15; Lee, 2021, s.137; Tella vd., 2020, s.1).

Yapılan bu araştırmaya katılan bireylerin uzaktan eğitimde yarar sağlama kategorisine ilişkin algıları incelendiği zaman, ihtiyaç karşılama metaforlarının güneş, alışveriş, otobüs bileti, vitamin, can yeleği ve ambulans şeklinde sıralandığı tespit edilmiştir. Ortaya çıkan bu sonuçlar katılımcıların uzaktan eğitimi istenildiği zamanda ve istenilen yerde kolayca ulaşılabilen bir araç olarak gördükleri tespit edilmiştir. Bunun yanında ortaya çıkan bu sonuçlar katılımcıların uzaktan eğitimi acil durumlarda istenilen sınıflara kolayca ulaşılabilen bir eğitim yöntemi olarak değerlendirdiklerini göstermektedir. Bilindiği gibi uzaktan eğitimde bireyin internete erişim sorunu olmaması durumunda her bilgiye kolayca ulaşması mümkündür. Bu noktada uzaktan eğitimin istenildiği zaman öğrencilere fayda sağlamanın beklenen bir sonuç olduğu görülmektedir.

Literatürde bu alanda yapılan benzer çalışmalarda da uzaktan eğitimin öğrencilere yarar sağladığına ilişkin bulgulara ulaşıldığı görülmektedir. Yapılan araştırmalarda uzaktan eğitimin öğrencilere yarar sağlamanın temelinde yatan nedenlerin başında kullanım kolaylığı ve yaygınlık gibi unsurların geldiğine vurgu yapılmaktadır.

Yapılan çalışmada elde edilen ambulans, ilaç, köprü ve vitamin metaforları literatürde benzer çalışmalarda da görülmüştür. Öztürk vd. (2021) öğretmen adayları ile yürüttükleri çalışmada “vitamin hapi” ve “yara bandı” metaforlarına ulaşırken Çivril vd. (2018) öğrenciler ile gerçekleştirdikleri çalışmalarında “can

simidi”, “ilaç”, “vitamin” metaforlarına ulaşmışlardır. Literatürde bu metaforların sıklıkla kullanılıyor olması kişilerin uzaktan eğitimin içinde birçok fırsat barındırdığını düşündükleri sonucunu vermektedir.

Tuncay ve Özçınar (2009), çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik metaforlarının incelenmesi amaçlanmış, araştırmada öğrencilerin %83,3 gibi büyük bir bölümünün interneti hayatlarının ayrılmaz bir parçası olarak gördükleri, bu nedenle uzaktan eğitimin kendileri için vazgeçilmez bir olgu olduğu bulunmuştur.

Yapılan bu araştırmaya katılan bireylerin uzaktan eğitimde kullanılabilirlik kategorisine ilişkin algıları incelendiği zaman, katılımcıların kapsam olarak uzaktan eğitimi uzay, okyanus ve labirent metaforları ile algıladıkları bulunmuştur. Kullanım şekli metaforlarının elmas, ağaç ve köprü olarak tanımlandığı ve kullanım zamanının internet bankacılığı metaforu ile tanımlandığı bulunmuştur. Ortaya çıkan bu sonuçlara göre katılımcıların uzaktan eğitimi çeşitliliği fazla olmasına rağmen sınırları bilinmeyen, sonsuz, işleme şekline göre değer kazanan ve bilgiye evde ulaşmaya destek olan bir eğitim modeli olarak değerlendirdikleri tespit edilmiştir.

Literatürde bu alanda yapılan benzer çalışma sonuçları da uzaktan eğitimin sınırları bilinmeyen, oldukça geniş bir içeriğe sahip eğitim modeli olduğunu göstermektedir.

Yapılan bu araştırmaya katılan bireylerin uzaktan eğitimde geçicilik kategorisine ilişkin algıları incelendiği zaman, dönemsellik benzetmesini rüya ve rüzgâra benzettiği, ihtiyaç karşılamayı pencere metaforu ile algıladıkları, kullanım şeklini ise mum olarak ifade ettikleri bulunmuştur. Ortaya çıkan bu sonuçlar uzaktan eğitimin her ne kadar öğrenme sürecini olumlu yönde etkilese de eğitimin geçici olduğunu göstermektedir. Bu nedenle uzaktan eğitim alan bireylerin yüksek verim elde edebilmek için eğitim sürecine aktif katılım sağlamaları gerektiği söylenebilir. Bunun yanında uzaktan eğitimde öğrenme anlık olarak gerçekleşse de, internet sayesinde eğitimlerin tekrar edilmesi ve alıştırmalar yapılması da mümkündür.

Literatürde bu konuda yapılan benzer çalışmalarda da uzaktan eğitimde bilgi alışverişinin anlık olduğuna ve katılımcıların gereksinimleri kadar bilgiye erişebileceklerine vurgu yapılmaktadır. Uzaktan eğitim veren üniversite personeli üzerinde bu konuda yapılan bir çalışmada uzaktan eğitime yönelik metaforik

alguların incelenmesi amaçlanmış, söz konusu çalışmada ihtiyaç teması altındaki metaforun “ekmek” şeklinde tanımlandığı bulunmuştur. Bu kapsamda katılımcıların uzaktan eğitimi “ihtiyaç duyulduğu kadar alınabilen bir ekmek” gibi gördükleri rapor edilmiştir (Güneş, 20170).

Araştırmaya katılan bireylerin uzaktan eğitimi oldukça kullanışlı buldukları ve kullanışlılık temasını oluşturan metaforların uzay, okyanus, labirent, elmas, ağaç ve köprü olarak algılandığı bulunmuştur. Ortaya çıkan bu sonuçlar değerlendirildiği zaman katılımcıların uzaktan eğitimi sınırları bilinmeyen ve istenilen her türlü bilgiye ulaşmaya imkân verecek şekilde kullanışlı gördükleri sonucuna ulaşıldığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda uzaktan eğitim uygulamalarının hem öğrenciler hem de öğretmenler tarafından kullanışlı olduğu söylenebilir.

Araştırmada ulaşılan bulgular ile literatürde yer alan çalışma sonuçları değerlendirildiği zaman uzaktan eğitime yönelik metaforik alguların genellikle olumlu temalardan meydana geldiği görülmektedir. Buna karşılık yapılan bazı çalışma sonuçları uzaktan eğitime ilişkin metaforik algularının olumsuz temalardan meydana geldiğini göstermektedir. Bu konuda yapılan bir çalışmada covid-19 sürecinde öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik metaforik algularının incelenmesi amaçlanmış, araştırmanın sonunda uzaktan eğitime ilişkin metaforik alguların yorucu/sıkıcı, eksik bir yapı, etkileşimsiz bir yapı, sistemleşmemiş bir yapı, fırsat eşitsizliğine zemin hazırlayan yapı ve verimsiz bir yapı gibi olumsuz temalar şeklinde olduğu bulunmuştur (Öztürk vd., 2021).

Bu çalışmaya katılan bireylerin uzaktan eğitimi istenildiği zaman ulaşılabilen bir olgu olarak görmelerinin temelinde internete erişim konusunda önemli sorun yaşamamalarının yattığı düşünülebilir. Bu görüşü destekleyen benzer bir çalışmada öğretmen ve öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik metaforik algularının incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmada katılımcıların uzaktan eğitimi “erişim” metaforu ile tanımladıkları, bu kapsamda bilgiye ulaşma konusunda uzaktan eğitimi erişim engeli olmayan bir araç olarak gördükleri tespit edilmiştir. Söz konusu çalışmada bu sonucun ortaya çıkmasında katılımcıların büyük bir bölümünün uzaktan eğitimde kullanılacak araçlara sahip olmalarının ve internete erişim sorunu yaşamamalarının yattığı belirtilmiştir (Çokyaman ve Ünal, 2021, s.1694).

Üniversitede görev yapan akademisyenler üzerinde yürütülen başka bir çalışmada da akademisyenlerin uzaktan eğitime yönelik metaforik algıları incelenmiş, akademisyenlerin uzaktan eğitime yönelik metaforik algılarının olumlu, olumsuz ve nötr temaları altında toplandığı bulunmuştur. Söz konusu çalışmada uzaktan eğitime yönelik olumsuz metaforların daha fazla olduğu tespit edilmiştir (Alan, 2021). Bu çalışmalarda ulaşılan bulguların araştırma sonuçlarımız ile paralellik göstermemesinin temelinde araştırmaların yapıldığı örneklem gruplarının uzaktan eğitim araçlarına erişim düzeylerinin birbirinden farklı olmasının yattığı düşünülebilir. Literatürde yer alan çalışmalar da insanların uzaktan eğitim sürecinde kullanılan araçlara erişim imkanlarının birbirinden farklı olduğunu ve uzaktan eğitim sürecinde yaşanan bazı aksaklıkların olduğunu göstermektedir (Kavuk ve Demirtaş, 2021, s.58; Acar ve Peker, 2022, s.453; Tanrıku, 2021, s.78; Metin ve Korkman, 2021, s.215; Karal vd., 2011, s.768; Yücelsin-Taş, 2021, s.87; Uyar, 2020, s.15).

Araştırmada ulaşılan diğer bir önemli bulgunun covid-19 sürecinde uzaktan eğitime yönelik katılımcı görüşlerinin olumlu olmasıdır. Literatürde bu konuda yapılan benzer çalışma sonuçları da her ne kadar birtakım teknik aksaklıklar görülse de pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik kullanıcı görüşlerinin olumlu olduğunu göstermektedir. Bu konuda yapılan ve ebeveynler üzerinde yürütülen bir çalışmada pandemi sürecinde teknolojiye yönelik metaforların incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmada katılımcıların pandemi sürecinde özellikle uzaktan eğitime yönelik olumlu metaforlar geliştirdikleri, hatta bazı katılımcıların pandemi sürecinde teknolojiyi “kurtarıcı” olarak tanımladıkları tespit edilmiştir (Filiz, 2021).

Üniversitelerde görev yapan ve uzaktan eğitim sürecine katılan öğretim elemanları üzerinde bu konuda yapılan bir çalışmada katılımcıların uzaktan eğitime ilişkin metaforik algılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmada “erişim” teması altındaki metaforlar incelendiği zaman öğretim elemanlarının uzaktan eğitimi tıpkı internet gibi tüm dünyayı birbirine bağlayan ve her yerden erişilebilen bir olgu olarak algıladıkları bulunmuştur (Güneş, 2017).

Bu konuda öğretmen ve öğrenciler üzerinde yürütülen diğer bir çalışmada uzaktan eğitime yönelik metaforik algıların incelenmesi amaçlanmıştır, söz konusu

çalışmada kullanışlılık temasına yönelik metaforik algıların akıllı tahta, kargo, internet, teknolojik alet ve anahtar şeklinde sıralandığı bulunmuştur. Söz konusu bulgulara göre katılımcıların uzaktan eğitimi internet gibi istenildiği zaman istenilen her türlü bilgiye erişilebilen bir araç olarak gördükleri bulunmuştur (Çokyaman ve Ünal, 2021).

Ortaokul öğrencileri üzerinde yürütülen bir çalışmada uzaktan eğitimin kullanışlı olmasının temelinde öğrencilere çeşitlilik sunmasının yattığı belirtilmiştir. Söz konusu çalışmada çeşitlilik sunma temasını oluşturan metaforların meyve ağacı, meyve salatası, aşure, bir buket çiçek, deniz, market, pencere, rüzgâr, uzay, vitamin, gökkuşağı, kapalı kutu, karışık kuruyemiş ve kütüphane şeklinde sıralandığı tespit edilmiştir (Akpolat, 2021).

Sonuç olarak, son yıllarda her eğitim kademesinde uzaktan eğitimin giderek yaygınlaştığı görülmektedir. Uzaktan eğitim uygulamalarının daha etkin bir hale getirilmesi için öncelikli olarak kullanıcıların uzaktan eğitim uygulamaları hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi önemli bir konudur. Bu kapsamda yürütülen bu çalışmada katılımcıların uzaktan eğitimi etkileşimli, yarar sağlayan, kullanışlı ve geçici kullanım imkânı sağlayan bir araç olarak gördükleri, bu kapsamda uzaktan eğitime yönelik olumlu tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir. Literatürde yer alan çalışmalarda ulaşılan bulguların da bu araştırmada ulaşılan sonuçlar ile paralellik gösterdiği görülmüştür.

Araştırmada ulaşılan bulguların genel anlamda literatür ile benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Buna karşılık araştırmada ulaşılan bazı sonuçların literatür ile paralellik göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bilindiği gibi uzaktan eğitim faaliyetleri birçok ülkede yaygın olarak yürütülmektedir. Ancak bazı ülkelerin uzaktan eğitim alt yapılarının henüz yeni gelişim gösterdiği bilinmektedir. Bu kapsamda araştırma sonuçları arasında bazı farklılıklar bulunmasının temelinde araştırmaların uzaktan eğitim alt yapıları farklı düzeylerde gelişmiş ülkelerde yürütülmesinin yattığı düşünülmüştür. Uzaktan eğitim sürecinin yürütücüsü öğretmenler olduğu için öğretmenlerin mesleki özyeterlik düzeyleri ile uzaktan eğitim araçlarını kullanma yeterliklerinin birbirinden farklı olmasının da çalışma sonuçları arasında tutarsızlıklar olmasının diğer bir nedeni olarak gösterilebilir.

Bunun yanında literatürde yer alan çalışmaların farklı yaş grupları ve eğitim kademelerinde yer alan öğrenciler üzerinde yürütüldüğü görülmektedir. Bu kapsamda araştırmaların uzaktan eğitime hazırbulunuşluk düzeyi farklı öğrenciler üzerinde yürütülmesinin de araştırma sonuçları arasında tutarsızlıklar olmasına zemin hazırladığı söylenebilir.

5.2. Öneriler

Bu çalışmada elde edilen bulgular ve literatürde yer alan çalışma sonuçları göz önünde bulundurularak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir;

1. Uzaktan eğitime yönelik olumsuz algılar için uzaktan eğitim uygulamalarının daha etkin ve verimli hale getirilmesine yönelik daha derin çalışmalar yapılabilir.
2. Uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik kullanıcı görüşlerinin ele alındığı çalışmaların genellikle eğitimlerden faydalanan öğrenciler üzerinde yürütüldüğü görülmektedir. Bu noktada uzaktan eğitim uygulamalarının daha verimli hale getirilmesi için farklı eğitim kademeleri ve öğretim gruplarıyla uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin ve metaforik algılarının ele alındığı çalışmalar yapılabilir.
3. Uzaktan eğitim sürecinde dersleri yürüten kişiler öğretmenler olduğu için eğitim programlarının başarısı da öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum, görüş ve özyeterlik düzeyleri ile yakından ilişkilidir. Bu kapsamda öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde daha verimli olmaları için uzaktan eğitime yönelik tutum, görüş ve özyeterlik düzeylerinin incelendiği çalışmalar yapılabilir. Bunun yanında öğretmenlerin bakış açısıyla uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunların değerlendirildiği çalışmalar yürütülebilir.
4. Yapılan bu çalışmada ulaşılan bulguların aksine literatürde yer alan bazı çalışmalarda uzaktan eğitim sürecinin verimsiz bir uygulama olduğu bulunmuş, bunun temel nedenlerinin başında fırsat eşitsizliği yaratmasının geldiği belirtilmiştir. Eğitimde fırsat eşitsizliğinin temelinde genellikle sosyo-ekonomik farklılıkların geldiği bilinmektedir. Bu kapsamda sosyo-ekonomik statüsü düşük düzeyde olan öğrencilerin uzaktan eğitim araçlarına erişim

imkanlarının kısıtlı olduğu gör÷lmektedir. Bu noktada uzaktan eğitimde fırsat eğitsizliğini en aza indirmek için t÷m öğrencilerin uzaktan eğitim araçlarına erişimlerini sağlayıcı uygulamalar y÷r÷t÷lebilir.

KAYNAKÇA

- Acar, S. ve Peker, B. (2022). Matematik öğretmenlerinin eş zamanlı uzaktan eğitime ilişkin görüşleri, *Yaşadıkça Eğitim*, 36, 2, 53-471.
- Abasli, K., Jafarova, S. and Najafov, R. (2020). Distance education in the pandemic period: a metaphor analysis. *Azerbaijan Journal of Educational Studies*, 690(1), 10-26.
- Adıgüzel, A. (2020). Salgın sürecinde uzaktan eğitim ve öğrenci başarısını değerlendirmeye ilişkin öğretmen görüşleri, *Milli Eğitim*, 49, 1, 253-271.
- Ahmed, A. M. ve Osman, M. E. (2020). The effectiveness of using wızıq interaction platform on students' achievement, motivation and attitudes", *Turkish Online Journal of Distance Education-tojde*, 21, 1, 19-30.
- Akpolat, T. (2021). Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin metaforik algılarının incelenmesi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 54, 2, 497-522.
- Al, U ve Madran, R. O. (2004). Web tabanlı uzaktan eğitim sistemleri: sahip olması gereken özellikler ve standartlar, *Bilgi Dünyası*, 5, 2, 259-271.
- Alan, Y. (2021). Metaphors of academics in turkey for distance education. *International Journal of Progressive Education*, 17(4), 171-187.
- Alper, A. (2020). Pandemi sürecinde k-12 düzeyinde uzaktan eğitim: durum çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 45-67.
- Altınay-Aksal, F, Altınay-Gazi, Z. ve Menemenci-Bahçelerli, N. (2014). Araştırmacı öğrenenlerin bilgi ve bilişim çağına yönelik metaforik algılarının değerlendirilmesi, *Mersin Üniversitesi Akademik Bilişim*, 7-9.
- Arslan, F. (Kasım, 2008) Metaforik tercihler bakımından Akif'i okuyabilmek, *I. Uluslararası Mehmet Akif Ersoy Sempozyumu, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi*, 1,2, 259-264.
- Aslantaş, T. (2014). *Uzaktan Eğitim, Uzaktan Eğitim Teknolojileri ve Türkiye'de Bir Uygulama*. <http://www.tankutaslantas.com/wpcontent/uploads/2014/04/>

- Ataş, B. (2018). *Açık ve uzaktan yükseköğretimde öğrenme ortamlarında videonun kullanımı: Türkiye'deki Uygulamalara İlişkin Değerlendirmeler*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Atik, A. D. (2020). Fen bilimleri öğretmen adaylarının uzaktan eğitim algısı: bir metafor analizi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(2), 148-170.
- Aubusson, P. (2002). Using metaphor to make sense and build theory in qualitative analysis. *The Qualitative Report*, 7(4), 1-14.
- Aydın, C. H. (2002). Uzaktan eğitimin geleceğine ilişkin eğilimler, *Elektrik Mühendisleri Odası Dergisi*, 221, 419, 28-36.
- Bakhov, I., Opolska, N., Bogus, M., Anishchenko, V., and Biryukova, Y. (2021). Emergency distance education in the conditions of covid-19 pandemic: Experience of Ukrainian Universities. *Education Sciences*, 11, 364, 1-21.
- Bahçeşehir Üniversitesi (2020). BAU uzaktan eğitim raporu, <https://bau.edu.tr/haber/15707-bau-uzaktan-egitim-raporu>.
- Bakioğlu, B. ve Çevik, M. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15, 4, 109-129.
- Balaman, F., ve Hanbay Tiryaki, S. (2021). Corona Virüs (Covid-19) nedeniyle mecburi yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşleri. *Itobiad: Journal of the Human and Social Science Researches*, 10(1).
- Banica, L., Burtescu, E. and Enescu, F. (2017). The impact of internet-of-things in higher education. *Scientific Bulletin-Economic Sciences*, 16(1), 53-59.
- Barut-Tugtekin, E. and Dursun, O. O. (2022). Effect of animated and interactive video variations on learners' motivation in distance education. *Education and Information Technologies*, 27, 3247-3276.
- Bashkoh, A., Ekrami, M., Soheili, F. and Karimi, A. (2020). Study of the effects of co-authorship strategies on scientific productivity of researchers in distance education: Application of social network analysis method and social capital paradigm. *Scientometrics Research Journal*, 6(12), 79-102.

Batdı, V. (2015). A meta-analytic study concerning the effect of computerbased teaching on academic success in Turkey. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 15, 5, 1271-1286.

Bayrak, B. K. & Bayram, H. (2010). The effect of computer aided teaching method on the students' academic achievement in the science and technology course. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 9, 235-238.

Beach, R. (2012). Can online learning communities foster professional development? *Language Arts*, 89, 4, 256-262.

Bekdaş, M. ve Karaoğulları, N. (2021). Ortaokul düzeyindeki öğrencilerin pandemi sürecindeki uzaktan eğitim ile ilgili algılarının metaforlar yoluyla belirlenmesi. *Erciyes Journal of Education*, 5(2), 161-178.

Beldarrain, Y. (2006). Distance education trends: Integrating new technologies to foster student interaction and collaboration. *Distance Education*, 27, 2, 139153.

Baran, A., ve Sadık, O. (2021). Sınıf öğretmenlerinin acil uzaktan eğitim sürecindeki hazırbulunuşlukları ve görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (38), 1-33.

Bernard, R. M., Abrami, P. C., Borokhovski, E., Wade, C. A., Tamim, R. M., Surkes, M. A. and Bethel, E. C. (2009). A meta-analysis of three types of interaction treatments in distance education. *Review of Educational Research*, 79, 3, 1243-1289.

Bernard, R. M., Abrami, P. C., Lou, Y., Borokhovski, E., Wade, A., Wozney, L., Wallet, P. A., Fiset, M. and Huang, B. (2004). How does distance education compare with classroom instruction? A meta-analysis of the empirical literature. *Review of Educational Research*, 74, 3, 379-439.

Bewley, D. (1996). Distance Education in New Zealand: An historical sketch. *Journal of Open, Flexible, and Distance Learning*, 2, 1, 14-25.

Bolliger, D. U., Supanakorn, S. and Boggs, C. (2010). Impact of podcasting on student motivation in the online learning environment. *Computers and Education*, 55, 2, 714-722.

Booth, W. (2003). *Gerçeğe Uygun Tez*. Doğan M. (Çev.). Kitaplık, 65, 70-72.

- Bozdağ, B. and Dinç, F. (2020). The perceptions of physical education teacher candidates towards the concept of distance education in the covid-19 process: A Metaphor Study. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 5(11), 1954-1980.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3, 2, 85-124.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi sırasında ilköğretim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik imge ve algıları: Bir metafor analizi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 1-23.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112-142.
- Brady, K. P., Holcomb, L. B. and Smith, B. V. (2010). The use of alternative social networking sites in higher educational settings: A case study of the e-learning benefits of ning in education. *Journal of Interactive Online Learning*, 9, 2, 151-170.
- Budak, Y. ve Çoban-Budak, E. (2012). Öğrencilerin bilgisayar destekli eğitim hakkındaki yargıları ve BDE ile temel bilgisayar bilgisi öğretiminin etkinliği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1, 3, 123-129.
- Buluk, B. ve Eşitti, B. (2020). Koronavirüs (covid-19) sürecinde uzaktan eğitimin turizm lisans öğrencileri tarafından değerlendirilmesi. *Journal of Awareness*, 5, 3, 285-298.
- Burns, M. (2011). *Distance Education For Teacher Training: Modes, Models, and Methods*. Washington: Education Development Center.
- Canpolat, U., ve Yıldırım, Y. (2021). Ortaokul öğretmenlerinin covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim deneyimlerinin incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 74-109.
- Caspi, A. ve Gorsky, P. (2005). Instructional media choice: Factors affecting the preferences of distance education coordinators. *Journal of Educational Multimedia and Hypermedia*, 14(2), 169-198.

- Christmann, E. P. and Badgett, J. L. (2003). A meta-analytic comparison of the effects of computer-assisted instruction on elementary students' academic achievement. *Information Technology in Childhood Education Annual*, 1, 91-104.
- Chuang, T.-Y. and Chen, W.-F. (2009). Effect of computer-based video games on children: An experimental study. *Educational Technology & Society*, 12, 2, 1–10.
- Çakın, M., Akyavuz, E. K., (2020), Covid-19 süreci ve eğitime yansması: öğretmen görüşlerinin incelenmesi, *International Journal Of Social Sciences And Education Research*, 6(2)
- Çetinkaya, B. (Mart, 2018) Orhun abidelerinde metaforlar, *Uluslararası Bilim ve Eğitim Kongresi (UBEK2018), Afyon Kocatepe Üniversitesi*, 1, 382-387.
- Çivril, H., Aruğaslan, E. ve Özaydın-Özkara, B. (2018). Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik algıları: Bir metafor Analizi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 8, 1, 39-59.
- Çokyaman, M. ve Ünal, M. (2021). Öğrenci ve Öğretmenlerin covid-19 salgını dönemindeki uzaktan eğitim algısı: Bir metafor Analizi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11, 18, 1684-1715.
- Damrongpanit, S. (2019). From modern teaching to mathematics achievement: The mediating role of mathematics attitude, achievement motivation, and selfefficacy. *European Journal of Educational Research*, 8, 3, 713-727.
- Demir, F. ve Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49, 1, 273-292.
- Demiray, U. (Ed.) (2002). *Anadolu Üniversitesi açıköğretim fakültesi ile ilgili olarak yapılan çalışmalar kaynakçası*. Eskişehir: Elektronik ISBN 98590-3-3.
- Demirbilek, N. (2021). Üniversite öğrencilerinin uzaktan öğretime ilişkin metaforik algıları. *e-International Journal of Educational Research*, 12, 1, 1-15.
- Demirkıran, V. ve Silahtaroglu, G. (Şubat, 2008). Uzaktan eğitim; ne zaman, nasıl. *Akademik Bilişim Konferansları Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi*, 55, 355-360.

- Doğan, S., ve Koçak, E. (2020). EBA sistemi bağlamında uzaktan eğitim faaliyetleri üzerine bir inceleme1. *Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(14), 110-124.
- Doğru, E. (2020). *Aşamalı öz-yönetimli öğrenme modelinin uzaktan ingilizce eğitiminde kullanılmasının hazırbulunuşluğa, başarıya, tutuma ve kalıcılığa etkileri*. (Yayımlanmamış Doktora tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi/Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bolu.
- Doğan, Ü., ve Doğan, A. (2021). Öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(9), 12-23.
- Döş, İ. (2010). Aday öğretmenlerin müfettişlik kavramına ilişkin metafor algıları. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 9(3).
- Durak, G. ve Çankaya, S. (2020). Undergraduate students' views about emergency distance education during the covid-19 pandemic. *Online Submission*, 5, 1, 122147.
- Durak, G., Çankaya, S. ve İzmirli, S. (2020). Examining the Turkish Universities' distance education systems during the covid-19 pandemic. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 14, 1, 787-809.
- Edvardsson, I. R. and Oskarsson, G. K. (2008). Distance education and academic achievement in business administration: The case of the University of Akureyri. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 9, 3, 1-12.
- Ekiz, D. ve Koçyiğit, Z. (2013). Sınıf öğretmenlerinin öğretmen kavramına ilişkin metaforlarının tespit edilmesi. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21, 2, 439-458.
- Elçi, A. ve Vural, M. M. (2017). Öğretim elemanı 4.0: Öğretim elemanının değişen rolü ve teknoloji ile zenginleştirilmiş öğrenme. Paper Presented At The Mediterranean International Conference On Social Sciences By UDG, 1(1), 494498.
- Elçiçek, M. (2021). Tendencies in Turkey-Based academic studies on distance education during the covid-19 pandemic. *Journal of Educational Technology and Online Learning*, 4, 3, 406-417.

- Elkatmış, M., ve Tamık, M. Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin metaforik algıları “kırıkkale üniversitesi örneği”. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 219-238.
- El-Seoud, M. S. A., Taj-Eddin, I. A. T. F., Seddiek, N., El-Khouly, M. M. & Nosseir, A. (2014). E-Learning and students' motivation: A research study on the effect of e-learning on higher education. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET)*, 9, 4, 20-26.
- Elshareif, E. and Mohamed, E. A. (2021). The Effects of e-learning on students' motivation to learn in higher education. *Online Learning*, 25, 3, 128-143.
- Emin, M. N. (2020). Koronavirüs salgını ve acil durumda eğitim. *Perspektif*, 1-4
- Engin, A. O., Tösten, R. ve Kaya, M. D. (2010). Bilgisayar Destekli Eğitim. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 5, 69-80.
- Eroğlu, A. ve Okur, A. (2021). Yabancı dil olarak türkçeyi uzaktan öğretmenlerin uzaktan öğretime ilişkin metaforik algıları. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 10, 325-338.
- Ertuğ, C. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Eyuboğlu, F. A. B., ve Yılmaz, F. G. K. (2018). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme tutumları, dijital yerli olma durumları ve teknoloji kabulü arasındaki ilişkinin birbirleri ile ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 4(1), 1-17.
- Avcı, F., ve Akdeniz, E. C. (2021). Koronavirüs (covid-19) salgını ve uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlar konusunda öğretmenlerin değerlendirmeleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 3(4), 117-154.
- Fidan, M. (2014). Öğretmen adaylarının teknoloji ve sosyal ağ kavramlarına ilişkin metaforik algıları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 25, 1, 483-496.
- Fidan, M. (2017). Metaphors of blended learning'students regarding the concept of distance education. *International Online Journal of Educational Sciences*, 9(1), 276-291.

- Fidan, M., (2020), Covid-19 belirsizliğinde eğitim: İlkokulda zorunlu uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşleri, *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 24-43
- Filiz, G. (2020). *Okul öncesi eğitime devam eden 48-60 aylık çocukların ebeveynlerinin teknoloji kavramına ilişkin metaforlarının incelenmesi*. (Yüksek Lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi/Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Gediktaş-Bozkurt, E. (2012). *Sağlık çalışanlarının hastane, hasta, kalite, hasta güvenliği ve riske bakış açılarının metafor analizi ile değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Gelişli, Y. (2015). Uzaktan eğitimde öğretmen yetiştirme uygulamaları: tarihçe ve gelişim. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4, 3, 313-321.
- Genç, S. Z., Engin, G. ve Yardım, T. (2020). Pandemi (covid-19) sürecindeki uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin lisansüstü öğrenci görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (41), 134-158.
- Genç, S. Z., Engin, G. ve Yardım, T. (2020). Pandemi (covid-19) sürecindeki uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin lisansüstü öğrenci görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 134-158.
- Gençoğlu, Cem ve Çiftçi, Metin (2020). “Covid-19 salgınında eğitim: Türkiye üzerinden bir analiz”, *Journal Of History School*, 46, Ss.1648-1673.
- Girmen, P. (2007). *İlköğretim öğrencilerinin konuşma ve yazma sürecinde metaforlardan yararlanma durumları*. (Doktora tezi). Anadolu Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Gökbulut, B. (2021). Uzaktan eğitim öğrencilerinin bakış açısıyla uzaktan eğitim ve mobil öğrenme. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 11, 1, 160-177.
- Gönül, F. (2019). *Rekreatif bir etkinlik olarak bale kavramına ilişkin metaforik algılar: İzmir ili örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi). Manisa Celal Bayar Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Güneş, A. (2017). *21. Yüzyıl vatandaşlığının geliştirilmesinde açık ve uzaktan öğrenme: bir metafor analizi araştırması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi). Anadolu Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

- Hannay, M. and Newvine, T. (2006). Perceptions of distance learning: A comparison of online and traditional learning. *Journal of Online Learning and Teaching*, 2(1), 1-11.
- Harandi, S. R. (2015). Effects of e-learning on students' motivation. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 181, 423-430.
- Harnar, M. A., Brown, S. W. and Mayall, H. J. (2000). Measuring the effect of distance education on the learning experience: Teaching accounting via PictureTel. *International Journal of Instructional Media*, 27, 1, 37-50.
- Hebebcı, M. T., Bertiz, Y. and Alan, S. (2020). Investigation of views of students and teachers on distance education practices during the coronavirus (covid19) pandemic. *International Journal of Technology in Education and Science*, 4, 4, 267-282.
- Ibrahem, U. M. and Alamro, A. R. (2021). Effects of infographics on developing computer knowledge, skills and achievement motivation among Hail University students. *International Journal of Instruction*, 14, 1, 907-926.
- İnci, E. (2021). *Pandemi döneminde ortaokul öğrencilerinin yüz yüze ve uzaktan matematik eğitimine yönelik metaforik algılarının incelenmesi*. (Yüksek Lisans tezi). Anadolu Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- İşman, A. (2008). Uzaktan eğitim. Pegem Akademi.
- Kahraman, S. (Eylül, 2011). Eğitim fakültesi öğrencilerinin bilgisayar kullanımı ve eğitimde bilgisayar kullanımı hakkındaki görüşleri. *5th International Computer & Instructional Technologies Symposium Fırat University*, 5, 16-18.
- Kaleli-Yılmaz, G. ve Güven, B. (2015). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik algılarının metaforlar yoluyla belirlenmesi. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)*, 6, 2, 299-322.
- Kapıdere, M. ve Çetinkaya, H. N. (2017). Eğitim Bilişim Ağı (EBA) mobil uygulamasının değerlendirilmesi. *International Journal of Active Learning*, 2, 2, 1-14.
- Karaca, Ş., ve Kelam, D. Covid-19 gölgesinde uzaktan eğitim hizmet kalitesinin incelenmesi. *Sivas Interdisipliner Turizm Araştırmaları Dergisi*, (5), 7-18.

- Karakaya, F., Arik, S., Cimen, O. and Yilmaz, M. (2020). Investigation of the views of biology teachers on distance education during the covid-19 pandemic. *Journal of Education in Science Environment and Health*, 6, 4, 246-258.
- Karakuş, G., ve Ocak, G., (2019). Öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık öz-yeterlilik becerilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 129-147.
- Karal, H., Kokoç, M. and Şılbır, L. (2011). Problems encountered by distance education students in online test module: A case study from the distance education research and application center, *Karadeniz Technical University, Turkey. Online Submission*, 6, 768-773.
- Kauffman, H. (2015). A review of predictive factors of student success in and satisfaction with online learning. *Research in Learning Technology*, 23, 1-13.
- Kavgacı, G. (2021). Education system changing with coronavirus outbreak in the world, new normalization in education and precautions taken. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 29, 4, 246-260.
- Kavuk, E. ve Demirtaş, H. (2021). Covid-19 pandemisi sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitimde yaşadığı zorluklar. *E-Uluslararası Pedagoji Dergisi*, 1, 1, 55-73.
- Kaya, Z. (2002). Uzaktan eğitim. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Kazu, İ. Y., Bahçeci, F., ve Yalçın, C. K. (2021). Öğretmenlerin koronavirüs pandemisi döneminde verdikleri uzaktan eğitime ilişkin metaforik algıları. *Fırat üniversitesi sosyal bilimler dergisi*, 31(2), 701-715.
- Keskin, M., ve Özer-Kaya, D., (2020). COVID-19 sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 59-67.
- Keyifli, Ş. (2013). Yaygın din eğitiminde yeni yaklaşımlar. Ankara: Ankamat Matbaa.
- Kharadze, N., Giorgobiani, M., Melkoshvili, T., Dzebisauri, L. and Pirtskhalishvili, D. (2021). Effective strategies to manage the teacher intellectual work productivity in distance learning. *Journal of Eastern European and Central Asian Research (JEECAR)*, 8(4), 653-665.

- Kırık, A. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, 21, 73-94.
- Kim, K. J. and Frick, T. W. (2021). Changes in student motivation during online learning. *Journal of Educational Computing Research*, 44, 1, 1-23.
- King-Duvall, C. and Schwartz, R. G. (2000). Distance education: Relationship between academic performance and technology-adept adult students. *Education and Information Technologies*, 5, 3, 177-187.
- Koçoğlu, E. and Tekdal, D. (2020). Analysis of distance education activities conducted during covid-19 pandemic. *Educational Research and Reviews*, 15, 9, 536-543.
- Korolkov, A., Germanov, G., Languева, O., Shevyakova, A. & Poskrebysheva, N. (2020). Advantages and disadvantages of distance learning on students' and teachers' of the physical culture faculty opinion. *bio web of conferences*, 26, 1-4.
- Kotrikadze, E. V. and Zharkova, L. I. (2021). Advantages and disadvantages of distance learning in universities. *Propósitos y Representaciones*, 9, 2.
- Koyunoğlu, F. (2008). *Sistem yaklaşımı açısından uzaktan eğitim: İnönü Üniversitesi uzaktan eğitim merkezi model önerisi*. (Yüksek Lisans tezi). İnönü Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Kör, H., Erbay, H., Demir, E. ve Akmeşe, Ö. F. (2016). A study on the factors affecting the academic performance of distance education students and formal students. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 1029-1050.
- Köse, S., Ayas, A. ve Taş, E. (2003). Bilgisayar destekli öğretimin kavram yanılgıları üzerine etkisi: Fotosentez. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 106-112.
- Krishnan, A. G., Srisai Devikrishna, D. and Aich, S. C. (2021). Online education amidst pernicious covid scourge: Altering traditional educational system and implementation of arts-friendly distance education strategies. *Annals of the Romanian Society for Cell Biology*, 7470-7475.
- Kuset, Ş., Özgem, K., Şaşmacıoğlu, E. & Güldal, Ş. (2021). Evaluation of the impact of distance education on children in preschool period: Teachers' Opinions. *Near East University Online Journal of Education*, 4, 1, 78-87.

Külekçi-Akyavuz, E. and Çakın, M. (2020). Covid-19 salgınının eğitime etkisi konusunda okul yöneticilerinin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 723-737.

Kürtüncü, M., ve Kurt, A. (2020). Covid-19 pandemisi döneminde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunlar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 66-77.

Lakoff, G. and Johnson, M. (1981). *Metaphors We Live By*. Chicago and London: The University of Chicago Press.

Lee, H. J. and Rha, I. (2009). Influence of structure and interaction on student achievement and satisfaction in web-based distance learning. *Journal of Educational Technology & Society*, 12, 4, 372-382.

Lee, J. M. (2021). Effects of the perceived usefulness and perceived enjoyment of youtube use on academic adjustment of college students in distance education due to covid-19: focusing on compulsive youtube usage. *Journal of the Korea Society of Computer and Information*, 26, 3, 137-142.

Liu, Y., Lavelle, E. and Andris, J. (2002). Effects of online instruction on locus of control and achievement motivation. *ERIC Clearinghouse*, 1, 1-10.

Manesis, N., Vlachou, E., Anastasiou, N., Konstantinopoulou, A., Peristeropoulou, F. and Tsoli, D. (2022). The benefits of distance education, during the covid-19 pandemic: Greek teachers' opinions. *Review of European Studies*, 14, 2, 1-65.

Martens, R., Bastiaens, T. and Kirschner, P. A. (2007). New learning design in distance education: The impact on student perception and motivation. *Distance Education*, 28, 1, 81-93.

Marzuki, M. A. and Wardi, M. (2022). Achievement motivation during covid-19 pandemic: The effect of online learning and academic self-efficacy. *Edukasi Islami: Jurnal Pendidikan Islam*, 10, 2, 919-934.

Mason, J. (2002). *Qualitative researching*. (2.b.). London: Sage.

MEB ÖYGM., Öğretmen yeterlikleri. MEB Yayını. Ankara, 2010.

MEB (2020). [http://www.meb.gov.tr/bakan-selcukkoronaviruse-karsi-egitim-
alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr](http://www.meb.gov.tr/bakan-selcukkoronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr)

- Mehdipour, Y. and Zerehkafi, H. (2013). Mobile learning for education: Benefits and challenges. *International Journal of Computational Engineering Research*, 3(6), 93-101.
- Mellati, M. and Khademi, M. (2020). MOOC-Based educational program and interaction in distance education: Long life mode of teaching. *Interactive Learning Environments*, 28, 8, 1022-1035.
- Meşe, E. and Sevilen, Ç. (2021). Factors influencing EFL students' motivation in online learning: A qualitative case study. *Journal of Educational Technology and Online Learning*, 4, 1, 11-22.
- Metin, M. and Korkman, N. (2021). A valid and reliable scale development study to determine the problems encountered by teachers in the distance education process. *Journal of Educational Technology and Online Learning*, 4, 2, 215-235.
- Moore, G. E., Warner, W. J. and Jones, D. W. W. (2016). Student-to-Student interaction in distance education classes: What do graduate students want? *Journal of Agricultural Education*, 57, 2, 1-13.
- Mollard, C. (2001). Asylum: The truth behind the headlines. Oxfam. Norton. <http://policy-practice.oxfam.org.uk/publications/asylum-thetruth-behind-the-headlines-111959>
- Mozhaeva, G. (2014). Network interaction in distance education: Analysis of Russian experience. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 152, 1124-1127.
- Muilenburg, L.Y. and Berge, Z.L. (2001). Barriers to distance education: A factoranalytic study. *The American Journal of Distance Education*, 15(2), 7-22.
- Muyiwa, A. and Biodun, O. (2012). Management of distance learning programmes for effective achievement of objectives in the 21st Century–Nigeria as a case study. *Journal of Education and Practice*, 3(2), 39-48.
- Nesterova, S. (2011). *Mevlana'nın "Mesnevi" isimli eserinde metaforik anlatımın metafizik boyutu*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011, Ankara
- Nieuwoudt, J. E. (2020). Investigating synchronous and asynchronous class attendance as predictors of academic success in online education. *Australasian Journal of Educational Technology*, 36, 3, 15-25.

Nyagorme, P. (2018). E-Learning perceived usefulness, self-efficacy and attitude of distance learners and e-learning uptake at the college of distance education, University of cape coast. *IMPACT: International Journal of Research in Engineering & Technology*, 6, 1, 15-26.

O'Lawrence, H. (June, 2005). A review of distance learning influences on adult learners: Advantages and disadvantages. *Proceedings of the 2005 Informing Science and IT Education Joint Conference*, 125-135.

Odabaş, H. (2003). İnternet tabanlı uzaktan eğitim ve bilgi ve belge yönetimi. *Türk Kütüphaneciliği*, 17, 1, 22-36.

Oliveira, G., Grenha-Teixeira, J., Torres, A. and Morais, C. (2021). An exploratory study on the emergency remote education experience of higher education students and teachers during the Covid-19 Pandemic. *British Journal of Educational Technology*, 52, 4, 1357-1376.

ORAV,(2020).

orav.org.tr/i/assets/pdf/degerlendirmeraporlari/PandemDonemindeGundelikPratikler_Algi_Egitim_Ihtiyaclari_Arastirmaraporu_.pdf

Ozgem, K., Kan, S. G., Kuset, S. and Şaşmacıoğlu, E. (2020). Evaluation of the effect of distance education on children in pre-school period: Parental views.

Near East University Online Journal of Education, 3, 2, 94-103.

Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye'de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2, 5, 376-394.

Özdemir, M. ve Sönmez, S. (2000). Öğretmen elkitabı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Özdoğan, A. Ç. ve Berkant, H. G. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49, 1, 13-43.

Özer, B. (1990). Uzaktan eğitim sisteminin evrensel yapısı. *Kurgu Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli İletişim Dergisi*, 8, 8, 569-594.

- Özer, B. and Üstün, E. (2020). Evaluation of students' views on the covid-19 distance education process in music departments of fine arts faculties. *Asian Journal of Education and Training*, 6, 3, 556-568.
- Özmen, B. (2012). *Sosyal ağ destekli uzaktan eğitim uygulamalarının öğrenci başarısı ve görüşlerine etkisi*. (Yüksek Lisans tezi). Fırat Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Öztürk, D., & Koca, A. H. (2021). Ortaokul öğrencilerinin laboratuvar ve uzaktan eğitim kavramlarına yönelik metaforik algıları. *Anadolu Öğretmen Dergisi*, 5(1), 179-199.
- Öztürk, H., Kırıcı, A. ve Turan, L. (2021). Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim neye benziyor? Öğretmen adaylarının algıları. *Studies in Educational Research and Development*, 5, 2, 85-110.
- Parmaksız, R. ve Sıcak, A. (2015). Uzaktan hizmetiçi eğitime ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 4, 187-212.
- Rice, K. L. (2006). a comprehensive look at distance education in the k-12 context. *Journal of Research on Technology in Education*, 38, 4, 425-448.
- Russell, B. L. (2006). *Comparison in Academic Performance Between Distance Learning and Traditional On-Campus Students in Allied Healthcare Education at the Medical College of Georgia*. (Electronic Theses and Dissertations). Georgia Southern University, Georgia.
- Saban, A, Koçbeker, B. N. & Saban A. (2006) “Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6 (2), 461-522.
- Saban, A. (2008). İlköğretim I. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *İlköğretim Online*, 7(2), 421-455.
- Sabir, R. I., Akhtar, N., Bahadur, W. & Sajjad, M. S. (2014). Impact of distance education on student performance: A case of Allama Iqbal Open University. *Middle East Journal of Scientific Research*, 2, 3, 472-476.
- Sarı, T., ve Nayır, F. (2020). Pandemi dönemi eğitim: Sorunlar ve fırsatlar. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 959-975.

- Sarıabdullahoğlu, A. ve Ersoy A.F. (2008). Uzaktan Eğitim. *Karınca Kooperatif Postası*, 73 (860): 26-35.
- Sarıdaş, G. ve Deniz, L. (2018). Çevrimiçi öğrenme topluluklarının öğretmenlerin mesleki gelişimine etkisine yönelik öğretmen görüşleri. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5, 1, 11-41.
- Sarı, T. & Nayır, F. (2020). Challenges in distance education during the (covid19) pandemic period. *Qualitative Research in Education*, 9, 3, 328-360.
- Saygı, H. (2021). Covid-19 pandemi uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7, 2, 109-129.
- Sever, D., Atılgan, G. & Atılgan, Y. O. (2021). The Perceptions of Gifted Students about Distance Education: A Metaphor Analysis. *International Technology and Education Journal*, 5(2), 55-66.
- Sezgin, S. (2021). Acil uzaktan eğitim sürecinin analizi: Öne çıkan kavramlar, sorunlar ve çıkarılan dersler. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 273-296.
- Sezgin, S., & Fırat, M. Covid-19 pandemisinde uzaktan eğitime geçiş ve dijital uçurum tehlikesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 37-54.
- Sharp, J. H. and Huett, J. B. (2006). Importance of Learner-Learner İnteraction in Distance Education. *Information Systems Education Journal*, 4, 46, 1-10.
- Sipahioglu, M. (2022). Distance education during the covid-19 pandemic: Metaphorical beliefs of Turkish Teachers. *Asian Journal of Distance Education*, 17(1), 109-124.
- Sochor, C. J. (2022). *Student perspectives on the presence and usefulness of navigational course elements in distance education courses*. (Theses, Dissertations and Capstones.). Marshall University, Huntington.
- Sözen, N. (2020). Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim uygulamaları üzerine bir inceleme. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7, 12, 302-319.

- Stramkale, L. (2022). Future primary school teachers' achievement motivation in remote learning process. *The Journal of Education, Culture, and Society*, 13, 1, 225-237.
- Tanrıkulu, F. (2021). Barriers encountered by turkish teachers in the use of digital environment and content in the distance education process. *Journal of Language Education and Research*, 7, 1, 78-120.
- Taşkın, G., & Aksoy, G. (2021). Uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52), 622-647.
- Taşkıran, A. (2020). Açık & Uzaktan öğrenmede dijital bölünme. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 108-124.
- Tella, A., Tsabedze, V., Ngoaketsi, J. and Enakrire, R. T. (2020). Perceived usefulness, reputation, and tutors' advocate as predictors of MOOC utilization by distance learners: Implication on library services in distance learning in Eswatini'. *Journal of Library & Information Services in Distance Learning*, 15, 1, 41-67.
- Telli-Yamamoto, G. & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (Online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3, 1, 25-34.
- Tienken, C. H. & Wilson, M. J. (2007). The impact of computer assisted instruction on seventh-grade students' mathematics achievement. *Planning and Changing*, 38, 181-190.
- Toker-Gökçe, A. (2008). Küreselleşme sürecinde uzaktan eğitim. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 1-12.
- Tuncay, N. & Özçınar, Z. (2009). Distance education students "Metaphors". *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 2883-2888.
- Tuncer, M. & Taşpınar, M. (2008). Sanal ortamda eğitim ve öğretimin geleceği ve olası sorunlar. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 1, 125-144.
- Tüzün, F. & Toraman, N. Y. (2021). Pandemi döneminde uzaktan eğitim memnuniyetini etkileyen faktörler. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14, 3, 822-845.
- Uçkan, Ö. (2009). <https://www.slideshare.net/requin/dijital-blnme-dr-zgr-ukan>

- Ulum, H. (2022). The effects of online education on academic success: A metaanalysis study. *Education and Information Technologies*, 27, 1, 429-450.
- Usun, S. (2004). Factors affecting the application of information and communication technologies (ICT) in distance education. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 5(1), 1-16.
- Uyar, E. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 1, 2, 15-32.
- Ülger, K. (2021). Uzaktan eğitim modelinde karşılaşılan sorunlar-fırsatlar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7, 1, 393-412.
- Vesel, V. (2005). Virtual learning environment in the age of global infonetworks. 49-54.
- Widjaja, A. E. and Chen, J. V. (2017). Online learners' motivation in online learning: the effect of online-participation, social presence, and collaboration. *Learning Technologies in Education: Issues and Trends*, 12, 72-93.
- World Health Organization (2020). Novel coronavirus (2019-nCoV) situation Report-22. https://www.who.int/docs/defaultsource/coronaviruse/situation-reports/20200211-sitrep-22ncov.pdf?sfvrsn=fb6d49b1_2
- Xalmuratova, M. T. (2021). Advantages and disadvantages of distance learning for languages in medical universities in a pandemic situation. *PalArch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology*, 18, 4, 3965-3969.
- Yaman, H., Demirtaş, T., & Aydemir, Z. İ. (2013). türkçe öğretmeni adaylarının dijital pedagojik yeterlilikleri. *Electronic Turkish Studies*, 8(8)
- Yavuz, C. (2015). *Uzaktan ve yüz yüze hizmet içi eğitimin öğrenenlerin başarısı ve öğrenmenin kalıcılığı açısından karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans tezi). Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yenice, N., Saydam, G. & Telli, S. (2012). İlköğretim öğrencilerinin fen öğrenmeye yönelik motivasyonlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 2, 231-247.
- Yenice, N., Sümer, Ş., Oktaylar, H. C. & Erbil, E. (2003). Fen bilgisi derslerinde bilgisayar destekli öğretimin dersin hedeflerine ulaşma düzeyine etkisi.

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24, 152-158.

Yıldız, E. P., Alkan, A. & Çengel, M. (2021). Students' metaphoric perceptions regarding the concept of distance education during the pandemic. *Educational Research and Reviews*, 16(6), 247-255.

Yıldızlı, M. E. (2020). Atebetü'l-Hakâyık'ta ontolojik metaforlar. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 50, 97-118.

Yılmaz-İnce, E., Kabul, A. & Diler, İ. (2020). Distance education in higher education in the covid-19 pandemic process: A case of Isparta Applied Sciences University. *International Journal of Technology in Education and Science*, 4, 4, 345-351.

Yolcu, H. H. (2020). Koronavirüs (covid-19) pandemi sürecinde sınıf öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim deneyimleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 237-250.

Yunus, M., Setyosari, P., Utaya, S. & Kuswandi, D. (2021). The influence of online project collaborative learning and achievement motivation on problemsolving ability. *European Journal of Educational Research*, 10, 2, 813-823.

Yücelsin-Taş, Y. T. (2021). Difficulties encountered by students during distance education in times of confinement in Turkey. *Educational Research and Reviews*, 16, 3, 87-92.

Zhao, Q. & Li, Z. (2021, August). Application of computer vision media simulation technology in distance education of new generation labor productivity. In *Journal of Physics: Conference Series*, 4, 1-8.

Zheng, H. B. & Song, W. J. (2010). Metaphor analysis in the educational discourse: A critical review. *Online Submission*, 8, 9, 42-49.

EKLER

Ek 1. Etik Kurul İzni

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

OTURUM TARİHİ	OTURUM SAYISI	KARAR SAYISI
23/12/2020	13	2020-105

KARAR NO: 2020-105

Doç. Dr. Süleyman Erkam SULAK'ın "Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Metaforik Algıları" başlıklı çalışması etik yönden incelendi.

Doç. Dr. Süleyman Erkam SULAK'ın "Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Metaforik Algıları" başlıklı çalışmasının etik yönden uygun olduğuna, toplantıya katılanların oy birliğiyle karar verildi.

Dr. Öğr. Üyesi Hasan Hüseyin MUTLU
Başkan

Ek. 2. Araştırma İzni

T.C.
GİRESUN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Ordu
Ordu İli Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-29409993-605.01-22767911
Konu: Araştırma İzni
(Cansel USTA)

22/03/2021

DAĞITIM YERLERİNE

ilgi Ordu Üniversitesinin 10/02/2021 tarih ve 0569648 sayılı (21823764 DYS kayıtlı) yazısı.

İlgi yazı ile talep edilen Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Cansel USTA'nın "Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Metaforik Alguları" adlı çalışmasına ait Valilik Makam Oluru ekte gönderilmiştir. Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Metin MAYTALMAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek
Makam Oluru

Dağıtım
- Ordu Üniversitesi
- 15 İlçe MEM
-Merkez İlçe Tüm Okullar

[Sizem](#) Hizmetleri Konuştu A Blok Kat:1

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr> / [Sizem](#)
İlgi için: Ekran GENÇ

T.C.
GİRESUN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

sayı: E-29409993-605.01-22555540 17.03.2021 Konu: Araştırma İzni
(Cansel USTA)

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi
- a) Ordu Üniversitesinin 05.03.2021 tarihli ve 21823764 DYS kayıtlı yazısı.
 - b) MEB Yenilik ~~ve~~ Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünüzün 2020/2 ~~sayılı~~ Genelgesi.

İlgi (a) yazı ile Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Cansel USTA'nın "Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Metaforik Algıları" adlı çalışmasına veri sağlamak amacıyla, Giresun ilinde görevlerini uzaktan eğitimle yapan 30 öğretmen ile anket çalışması yapma izin talebine ilişkin yazı ve ekleri Müdürlüğümüz Araştırma Değerlendirme Komisyonu tarafından incelenmiştir.

Söz konusu çalışmanın 18.03.2021-14.05.2021 tarihleri arasında, ekleri müdürlüğümüzce mühürlenmiş ve paraflanmış veri toplama araçlarını kullanarak Covid-19 Pandemisi ile mücadele kapsamında alınan önlemler çerçevesinde, ilgili okul müdürlüklerinin sorumluluğunda/gözetiminde eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmadan yapılması, çalışmalara katılımın gönüllülük esasına dayalı olarak sağlanması koşulları ile gerçekleştirilmesinde herhangi bir sakıncanın olmadığı Müdürlüğümüzce uygun değerlendirilmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Fazıl ÇİÇEK
Müdür a.
Şube Müdürü

OLUR
Ertuğrul TOSUNOĞLU
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

EK 3. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

ORDU
ÜNİVERSİTESİ

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

Bu katıldığımız çalışma bilimsel bir araştırma olup, araştırmanın adı Sınıf Öğretmenlerinin Metaforik Algıları'dır. Bu çalışma, Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Bölümü'nün öğretim elemanlarından Doç. Dr. Süleyman Erkan Sulak tarafından yürütülen bir çalışmadır. Bu çalışmanın amacı Giresun ilindeki sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim kavramı hakkındaki metaforik düşüncelerinin özünü ortaya koymaktır. Bu çalışmaya katılırsanız sizden 01/03/2021-01/04/2021 tarihleri arasında zaman ayırmanız istenecektir. Bu çalışmada sizden "uzaktan eğitim gibidir, çünkü cümlesindeki boşlukların tamamlanması beklenmektedir. Çalışmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmeyecektir. Cevaplarınız tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir ve elde edilecek bilgiler bilimsel yayımlarda kullanılacaktır.

Çalışma, kişisel rahatsızlık verecek unsurlar içermemektedir. Ancak, çalışma sırasında sorulardan ya da herhangi bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz çalışmayı yarıda bırakıp çıkmakta serbestsiniz. Çalışma sonunda, bu çalışmayla ilgili sorularınız cevaplanacaktır. Bu çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederiz. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak ve sorularınız için Doç. Dr. Süleyman Erkan SULAK'a, 0539 877 94 1 1 noju telefon ile crkzmsulak@gmail.com mail adresinden iletişim kurabilirsiniz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman yarıda kesip çıkabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum.

Ad-Soyad

Tarih

İmza

..... / 120

Değerli Katılımcılar,

Bu tez çalışması Ordu Üniversitesi Sınıf Eğitimi Yüksek Lisans Programı kapsamında, Cansel Usta tarafından Doç. Dr. Süleyman Erkam Sulak danışmanlığında yürütülmektedir.

Çalışmanın amacı, uzaktan eğitim kavramına ilişkin metaforik algıların incelenmesidir. Metafor bilinmeyen yada zor tanımlanan kavramların bilinen araçların özelliklerine benzeterek ifade edilmesidir. Çalışmaya örnek olarak;

“Uzaktan eğitim kütüphane gibidir; çünkü bilgi çeşitliliği sunar”

Araştırma katılımı gönüllülük esasına bağlı olup, verdiğiniz yanıtlar gizli tutulacaktır. Elde edilen cevaplar yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır.

Çalışmaya olan katkınız için teşekkür ederim.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı	Cansel USTA
ORCID Numarası	0000-0001-5023-0507
Lisans Mezuniyet	
Üniversite	Giresun Üniversitesi
Fakülte	Eğitim Fakültesi
Bölümü	Okul Öncesi Öğretmenliği
Yüksek Lisans Mezuniyet	
Üniversite	Ordu Üniversitesi
Enstitü Adı	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	Temel Eğitim Anabilim Dalı
Programı	Sınıf Öğretmenliği
Doktora Mezuniyet	
Üniversite	
Enstitü Adı	
Anabilim Dalı	
Programı	
Akademik Çalışmaları	
1	
2	